Doğan Kardeş

Eylül 1960 ★ 125 Kurus

SCANEAN

TİK-TAK AMCA

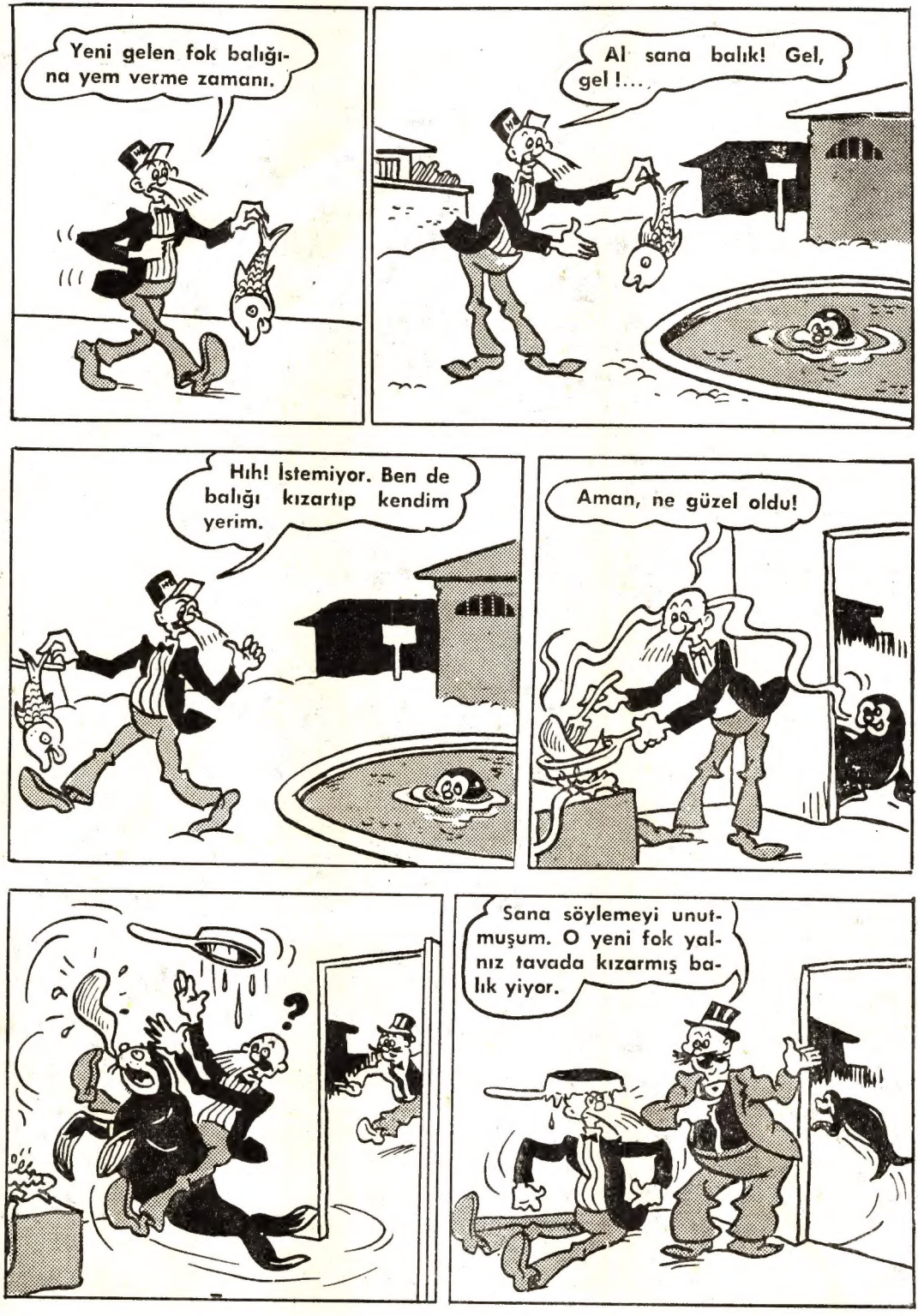
Yeni gelen fok balığına yem verme zamanı.
Al sana balık! Gel, gel!...
Hıh! İstemiyor. Ben de balığı kızartıp kendim yerim.
Aman, ne güzel oldu!
?
Sana söylemeyi unutmuşum. O yeni fok yalnız tavada kızarmış balık yiyor.

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

•

Sayı: 498 - Eylül 1960

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Şükrü Enis Regü ✶ Yazı işleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 — Beyoğlu ✶ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

★

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları Yapı ve Kredi Bankası'nın kültür hizmetlerinden biridir.

Yarışmamız Ay Sonunda Bitiyor!

Tatil yarışmalarımız bu ay sonunda bitiyor. Katılmak isteyen kardeşler acele etsinler.

Biliyorsunuz tatil yarışmalarımız «Şiir», «Hikâye», «Resim», «Karikatür» olmak üzere dört tanedir. Siz bunlardan istediğinize katılabilirsiniz.

Gönderilecek yazı ve şiirler okunaklı olarak yazılmalıdır, resimler yağlı veya sulu boya ile yapılacak, karikatürler ise çini mürekkebi ile çizilecektir.

Vakit geçirmeden eserlerinizi (P. K. 217 Beyoğlu) adresine yollayınız.

BİR KARDEŞİMİZ ARMAĞAN KAZANDI

Biliyorsunuz, her yıl Hindistanda Uluslararası bir çocuk resim ve yazı yarışması yapılır. Bu yarışmaya dünyanın dört bir köşesinden binlerce çocuk katılır.

Hindistan Haberler Servisinden bildirildiğine göre bu yılki resim yarışmasında Hulâgu Bülgüç adlı 10 yaşında bir kardeşimiz 60 bin resim arasında (Portre) adlı resmi ile armağan kazanmıştır.

Hulâgu kardeşi candan kutlarız.

ADRESLERİ DEĞİŞEN ABONELERİMİZE

Birkaç defa yazdığımız halde, adresleri değişen bazı abonelerimiz, hâlâ bize yeni adresleriyle birlikte eski adreslerini ve abone numaralarını bildirmiyorlar. Bu yüzden dergileri kendilerine geç yollanıyor. Zarfın üstünde adres yazılı etiketin kenarındaki ilk, yani üstteki numara abone numarasıdır. Alttaki numara da abonenizin hangi sayıda başlayıp hangi sayıda biteceğini gösterir.

Adres değiştirmek isteyen kardeşler bize eski ve yeni adresleriyle bu numaraları muhakkak bildirmeli, ayrıca mektuplarına 50 kuruşluk posta pulu eklemelidirler.

Adres değişiklikleri en geç ayın 20 sine kadar bize bildirilirse, o ayın dergisi yeni adrese yollanır.

ABONELERİNİZİ YENİLEYİN

Bazı kardeşler abonelerini zamanında yenilemeyi unutuyorlar. Aybaşında dergileri gelmeyince de üzülüyorlar. Doğan Kardeşin aksamadan evlerine gelmesini isteyen kardeşler abonelerini vaktinde yenilerler. Bunun için Yapı ve Kredi Bankası şubelerinden birine 10 lira yatırmak, ya da bu parayı (Doğan Kardeş Yayınevi, P. K. 1146 - İstanbul) adresine posta havalesi olarak yollamak kâfidir.

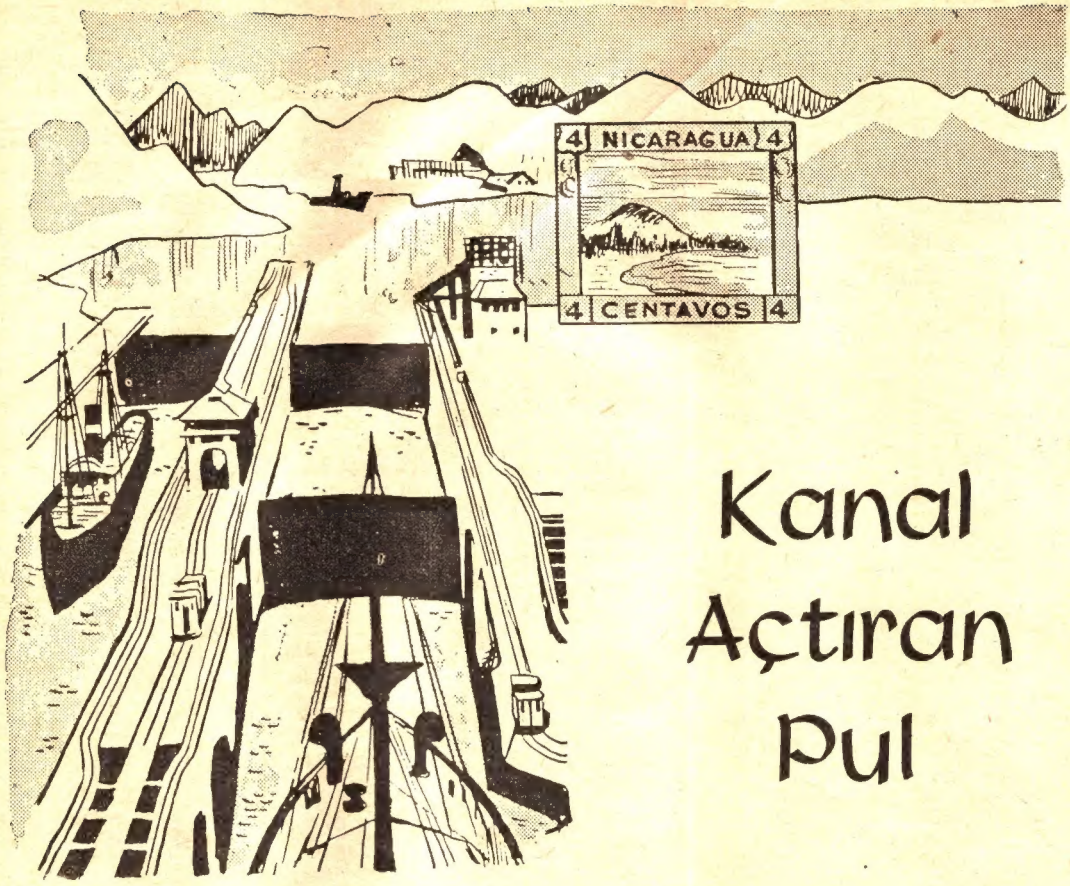

Kanal Açtıran Pul

EĞER Nicaragua hükümeti vaktiyle bir posta pulu çıkarmamış olsaydı, Panama kanalı açılmıyacaktı. Onun yerine bugün bir Nicaragua kanalı olacaktı...

Amerika Birleşik Devletlerinin kanalı Panama'da açmasına bir posta pulu sebep olmuştur. Bunun oldukça meraklı bir hikâyesi vardır.

1825 yılından beri A. B. D. hükümeti Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanusu bağlıyacak bir kanal açmayı düşünüyordu. Ama 1898 e gelinceye kadar bu alanda harekete geçilmemişti. O yıl iki sebepten kanal meselesi yeniden önem kazandı.

Bunlardan birincisi Fransızların Panamada açmıya başladıkları kanalı bitirememeleri idi. İkincisi, Amerika - İspanyol harbi sırasında «Oregon» adındaki bir savaş gemisinin Büyük Okyanustan Atlas Okyanusuna geçmek için Güney Amerika sahillerini dolaşmak zorunda kalması olmuştu. Kaliforniyadan Floridaya giderken bu gemi otuz bin kilometreye yakın yol almıştı. Bu yolun 68 gün sürmesi Savaşı kaybetmelerine sebep olabilirdi. Artık Orta Amerikada bir kanal açılmasının ne kadar önemli bir ihtiyacı karşılıyacağı ortaya çıkmıştı. İki Okyanusu birleştirecek olan bu kanalın Nicaraguada yapılması plânlaştırıldı.

Yalnız Philippe Bunau-Varilla adında kısa boylu, genç bir Fransız mühendisi kanalın Nicaragua yerine Panamada açılmasını ileri sürüyordu. Bu adam Fransızların Panamadaki işleri yarım kaldığı zaman kanal inşaatının baş mühendisliğini yapıyordu. Kanal Panamada açılırsa daha az para gideceğine ve işin daha kısa zamanda biteceğine kuvvetle inanıyordu. Bu yüzden yılmadan, usanmadan tek başına mücadeleye girişti. Ama durum kendisi için ümit verecek şekilde değildi. Amerika hükümeti birkaç sebepten ötürü kanalın Nicaraguada açılmasını istiyordu. İlk başta Fransızların başladığı bir şeyi bitirmek işlerine gelmiyordu. Açılacak kanalın baştan sonuna kadar Amerikalıların elinden çıkması isteniyordu. İkinci olarak Nicaragua kanalının daha ucuza çıkacağını düşünüyorlardı. Kara ve deniz kuvvetleri de bu yolu tavsiye etmişlerdi. Nicaragua kanalı Panama kanalından daha uzun olacaktı, ama burası daha düz-

Karabiberin Hikâyesi

BUGÜN dünyanın birçok yerlerinde yiyeceklere lezzet vermek için kullanılan karabiberin önemli ve ilgi çekici bir tarihçesi vardır. Çok eski devirlerden beri insanoğlu karabibere büyük bir değer vermiştir.

Bir zamanlar karabiber yerine ağırlığınca altın alınırdı. Bu kadar kıymetli tutulduğu bir sırada Romalılar şehirlerini karabiber vererek düşman istilâsından kurtarmışlardır. M. Ö. 410 yılında Gotların Kralı Alarik Roma şehrini kuşattı. Kuşatmayı kaldırmak için halktan 1500 kilo karabiber istedi. Eğer bunu vermeyi kabul etmeselerdi şehri baştan başa yakacaktı.

Karabiberin çıktığı ülkelere gitme arzusu yeni çağın başlangıcında yeryüzünün o zamana kadar bilinmiyen birçok yerlerinin keşfedilmesine yol açmıştır. Kristof Kolomb, Magellan, Vasco dö Gama gibi kâşifler hazine arar gibi karabiber arıyorlardı. Gayeleri çeşitli baharatın bol bol çıktığı Doğu ülkelerine gitmek için kısa ve emin bir yol bulmaktı.

Kristof Kolomb Hindistan yolunu bulmak için daima batıya doğru gitmişti. Hindistanın yakınındaki adalar sandığı Antil adalarına gelince küçük koyu renkli tohumları olan bir çeşit bahar gördü. Bu bahar o devirde çok kıymetli olan karabiber değildi. Bizim de kullandığımız yeni bahara benziyordu.

Amerikanın kuzeyindeki Hudson nehrini ve Hudson körfezini bulan Henry Hudson da baharat çıkaran doğu ülkelerine gitmek için yeni bir yol arıyordu.

Karabiberin vatanını bulan kâşif Vasco dö Gamadır. 1498 de Hindistanın Malabar sahiline ulaşmıştır. Hindistan bugün olduğu gibi o devirde de dünyanın en çok karabiber yetiştiren memleketiydi. Zamanla bu bitkinin ziraati Endonezya, Borneo, Seylan, Brezilya ve diğer bazı memleketlere yayıldı.

Karabiberin bu kadar önem kazanmasının sebebi nedir? Karabiber bazı yiyeceklere diğer hiçbir baharda olmıyan bir lezzet vermektedir.

Karabiber sürüngen yahut tırmanıcı bir bitkinin verdiği üründür. Bunun bezelye büyüklüğünde küçük yeşil bir meyvası olur. Bu meyva zamanla kızarır. Kurutulurken kararır. Döğülüp un haline getirilerek bildiğimiz karabiber yapılır.

---

lük bir yerdi.

Fransız mühendisinin işlerini güçleştiren bir şey daha vardı. Amerika Temsilciler Meclisi kanalın Nicaraguada açılmasını ileri süren bir kanun tasarısı hazırlamıştı. Henüz oya baş vurulmamış ise de Senatonun bu kanun tasarısını kabul edeceği sanılıyordu. Bunlar hiçbir zaman Bunau-Varillanın cesaretini kırmadı. 1902 Mayısında tabiat da onun tarafını tuttu. Karayibler denizindeki bazı adalarda birkaç volkan patlaması oldu. Bunlardan birinde koca bir şehir ortadan kalktı. Beş dakika içinde yerli halktan otuz bin kişi öldü. Birkaç gün sonra Nicaraguanın başkentinin yakınındaki Momotombo dağı da patladı. Büyük bir can ve mal kaybı oldu.

Tabii başlangıçta Bunau-Varilla bu haberleri duyunca çok üzülmüştü. Ama sonradan aklına bir şey geldi. Nicaraguadaki herhangi bir volkan, açılacak kanala da zarar verirdi. Nicaraguada girişilecek böyle bir teşebbüs kötü sonuçlar doğurabilirdi.

Bütün Temsilciler Meclisi üyeleriyle ve senatörlerle birer birer konuştu. Onlara

Bir Şair Kardeş Daha:
Mine Aydın

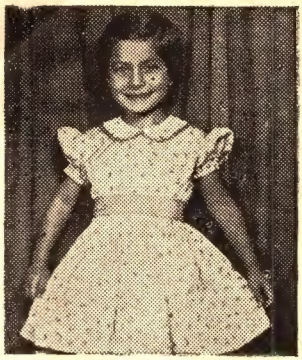

Size bir şair kardeşimizi daha tanıtıyoruz: Mine Aydın. Henüz beş yaşında. Okuma yazma bilmiyor. Ama müzik eğitimi görüyor. Annesi, babası 29 Mart - 21 Haziran arasında söyledikleri şiirleri yazıp «Gülekoşan» adı altında küçük bir kitapta toplamışlar.

İşte size bu kitaptan aldığımız bir kaç şiir. Bakın Mine Aydın kardeş, çocuk kalmasını bildiği ve büyükler gibi yazmağa özenmediği için ne güzel, ne içten şiirler söylüyor.

Gidiyor bahar gidiyor
Gülleri peşine aldı
Gidiyor bahar gidiyor

•

Uçtu bahar uçtu
Gülleri peşinde
Güller de uçtu
Uçuyor güller uçuyor
Uçtu bahar uçtu

•

Mermer üstünde güller
Sararan güller
Mermer taş üstünde
Sarardı güller

•

Sen bir kızsın
Kırmızı bilezikli
Mavi küpeli
Sırma saçlı
Bir kızsın

Bahar kanadını açınca
Güller de kanatlarını açtı
Rüzgâr esiyor tatlı sözlerle,

•

Beyaz gülü bıraktılar
Sarı gülü sevdiler
Beyaz gül ağladı

•

Işık ışık her taraf ışık
Güneş batarken bulutlar kırmızı olur
Gece olunca
Bacalardan duman çıkar
İçinden cin çıkar peri çıkar
Her taraf karanlık olur
Yarın sabah
Yeşil olur orman gibi
Çiçekler pembe pembe açar
Erguvan renginde
Sarı mavi yeşil beyaz erguvan

Mine AYDIN

Momotombo dağının yaptığı zararlardan bahseden gazeteleri gösterdi. Nicaraguadaki başka volkanların da patlama ihtimali olduğunu hatırlattı. Bunun üzerine Amerikada kanunları yapan kimseler arasında şu problem ortaya çıktı: Aktif volkanların bulunduğu bir memlekette kanal açmak doğru olur muydu? İçlerinden bazıları Panama kanalını ele almayı düşünüyorlardı.

Fransız mühendisinin bu başarısı Nicaragua kanalının açılmasını istiyen bazı temsilcilerle senatörleri telâşa düşürdü. Bunlar, Nicaragua Cumhurreisini memleketinde hiçbir volkan patlaması olmadığını açıklamıya zorladılar. Böylece o da A. B. D. Kongresine Momotombo dağının patlamadığını belirten bir telgraf gönderdi. Memleketinde 75 yıldan beri hiçbir volkanın patlamadığını bildiriyordu. Telgraf gayesine ulaşmış, Panama kanalının açılmasını istiyen birçok temsilciler ve senatörler bu fikirlerinden vazgeçmişlerdi.

Fransız mühendisinin de durumu güçleşmişti. Nicaraguada gerçekten aktif volkanlar bulunduğunu ispat etmedikçe kimse söylediği şeylere inanmıyacaktı.

Bunau-Varilla bunu nasıl ispat edecekti? Vaktiyle bir Nicaragua pulu görmüştü. Pulcuları birer birer dolaşarak o pulu buldu. Pulun üstünde Nicaraguadaki Momotombo dağının bir resmi vardı. Dağ patlama halinde gösterilmişti. Ağzından dumanlar ve lâvlar çıkıyordu. Bunau-Varilla aradığı şeyi bulmuştu. Bu pullardan doksan tane aldı. Zaten bütün pulcularda bundan daha fazlası yoktu. Ondan sonra

senatörlere birer birer mektup yazarak bu pullardan birer tane gönderdi.

Ertesi sabah senatörler bu pulları görünce hayretler içinde kaldılar. Ellerindeki pul gerçekten bir Nicaragua posta pulu idi. Her devletin pul çıkarırken memleketin en göze çarpan bir özelliğini belirttiğini biliyorlardı. Artık senatörlerin Nicaraguada aktif volkanların bulunduğundan hiç şüpheleri kalmamıştı. Kanun tasarısı senatoya gelince bunlardan pek çoğu Panama kanalı için oy verdiler.

Bu, Fransız mühendisi için büyük bir başarı idi, ama tam bir başarı sayılmazdı. Kanun tasarısı henüz Temsilciler Meclisine girmemişti. Bir kanun tasarısı orada kabul edildikten sonra Cumhurreisinin imzası ile kanunlaşırdı. Fransız mühendisinin kaybedilecek vakti yoktu. Aradığı puldan Washington'da bulunanların hepsini almış olduğu için ilk trenle New York'a gitti. Sıcak ve kapanık bir yaz sabahı yeniden pulcu pulcu dolaştı ve 500 tane pul aldı.

Ertesi sabah Temsilciler Meclisi üyeleri kendilerine gelen mektupları okuyup pulları görünce Nicaraguada kanal açmaktan tamamiyle vazgeçtiler. 28 Haziran 1902 de Panama kanalı kanun tasarısı Temsilciler Meclisine girdi ve bugünkü kanal yolu ekseriyetle kabul edildi.

Bunau-Varilla giriştiği savaşı kazanmıştı. Kanal Nicaragua yerine Panamada açıldı. Buna küçücük bir pul sebep olmuş, bir pul tarihin akışını değiştirmişti.

S. Ö.

MİNE AYDIN KARDEŞİN GÜZEL BİR ŞİİRİ :

Çok Kalabalık

Çok kalabalık
Törende insanlar çok kalabalık
İnsanlar koşuyor törene

Cipler kenarda durmuş
İnsanlar içine binmiş
Yarısı ayakta yarısı oturmuş
Çocukları anneleri havaya kaldırıyor
Herkes yerli yerinde
Kimse gülmiyecek törende

Tören başlıyor
Sessiz sesli
Tören geçiyor çalgılarla
Yavaş yavaş yürüyorlar

Yavaş yavaş yürüyor
Şopeni çalıyorlar
Arkadan çelenkler geliyor
Çelenkler dümdüz geliyor
Çelenkler bahçe gibi
Minik karanfillerle yapılmış
Çelengin ortası bembeyaz kar gibi
Adamlar tutuyor çelenkleri
Askerlerin tabancası çok
Hep birden geliyorlar
Askerler selâmlıyorlar
Geçiyor çelenkler
Bayraklar kırmızı
Bayrakların üstünde aylar yıldızlar var
İki tarafında sopalı siyah bir bayrak geçiyor
Üstünde yazı var
Bayraklar rüzgârdan uçuyor
Uçuyor uçları rüzgârdan
Bayrakların sapları altın gibi
Gümüş gibi parlıyor bayrakların sapları
Hep beraber geçiyorlar.

Bayraklar da güzel
Çelenkler de güzel
Bayraklar da karışık
Çelenkler de karışık
Mavi göklerden uçaklar geçiyor

Tabutlar çok geç geldi
Top arabası gidiyor önde
Bayrakla sarılmış süslü tabutlar geliyor
İki tane top arabası
İki tane süslü tabut geliyor
Sarkıyor bayraklar tabutların üstünden

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Halk Oyunları Oynamak Milli Bir Şereftir

Karagözcük — Babacığım, bu sefer Halk Oyunları bayramına gelmediğine çok fena ettin.

Karagöz — Biliyorum, biliyorum ama ne yapayım, artık ihtiyarladım da o tahta sıralar üstünde otura otura belim ağrıyor. Sen bana anlat, geçen sene gördüklerimizden başka ekipler varmıydı?

Karagözcük — Vardı ya babacığım.

Karagöz — Meselâ?

Karagözcük — Meselâ babacığım Ankara ekibi, bu yıl bayrama ilk katılan ekiplerden biriydi.

Karagöz — Nasıl bari iyi miydi?

Karagözcük — Çok iyiydi babacığım. Bir misket oyunu oynadılar bayıldım, o kadar ince, zarif bir oyun az seyrettim. Bellerinde kıvrım kıvrım kuşakları, silâhları, sırtlarında cepkenleriyle o iri - yarı adamlar öyle nazik bir oyun tutturdular ki, bale okulundan çıkmış sanırsın. Arkasından bir de Ankara zeybeği oynadılar. O da, başka türlü güzeldi.

Karagöz — Ankara zeybeğini bilirim çok ağır ince bir zeybektir.

Karagözcük — Bir de Balıkesirlilerin güvendeleri pek hoştu. Onlar da çam bölmesi gibi adamlar ama bir azıyor, bir coşuyorlar ki, sorma.

Karagöz — Balıkesir efeleri meşhurdur. Kadınlı ekipler çok muydu?

Karagözcük — Vardı babacığım. Meselâ Erzurumun kadın ekibi, Gaziantep'in kadınlı erkekli karma ekibi, Yozgat'ın kadın halayı pek hoştular.

Karagöz — Ooo... maşallah bu yıl bir hayli yenilik varmış.

Karagözcük — Hem bu kızlar hem oynadılar hem de türküler söylediler. Oyunların sözleri de bir başka güzeldi. O hiç gülmeyen Anadolu kadınları kendi aralarında meğer ne alaycı, ne neşeliymişler. Bak sana türkülerden bir tanesini söyliyeyim de sen de katıl gülmekten.

BİLMECELER

- Kahvaltıda iki şey yenilmez. Bunlar nedir?
  Cevap: Öğle yemeği ile akşam yemeği.
- Bir bacanın islenmemesi için ne yapmak gerekir?
  Cevap: Altında ateş yakmamak.
- Ördek yavrusu niçin daima yavaş yavaş yürür?
  Cevap: Hızlı yürüyemediği için.
- Arkadaşınız bir el arabasının içinde neyi çekebilir de onu siz çekemezsiniz.
  Cevap: Kendinizi.

Dam başında yatıyor,
Yel yorganın atıyor,
Öte git kuru gelin
Kemiklerin batıyor.

Dam başında kediler,
Miyav miyav dediler.
İki kayın karısı
Birbirini yediler.

Karagöz — Sahi çok komik.

Karagözcük — Halk da bayıldı gülmekten.

Karagöz — Erzurum erkekleri yine öyle çakı gibi miydiler?

Karagözcük — Evet hepsi birbirinden güzel delikanlılar. Hele bıçak oyunları bir harika.

Karagöz — Trabzonlular var mıydı?

Karagözcük — Vardı, vardı babacığım, onlar da yaman oynadılar. Oltaya tutulmuş balıklar gibi elleri kolları, bacakları tirtir titrediler. Onların da bıçak oyunları pek heyecanlı idi. Bu yıl yeni gelen ekiplerden biri de Muş ekibi idi babacığım.

Karagöz — Aaaa... yazık, onları da hiç görmemiştim.

Karagözcük — Muş ekibi, arkalarında simsiyah, pırıl pırıl koyun postaları ile oynadılar.

Karagöz — Bu sıcakta?

Karagözcük — Evet babacığım zavallılar buram buram terlediler. Ama onların da çok güzel oyunları var doğrusu. Hele bir el çırpma oyunları var pek hoşuma gitti. Bu senenin en tuhaf oyunu İnebolu'larınki idi. Heyamola oyunu.

Karagöz — Nasıldı?

Karagözcük — İki katlı

Erzurum kadın ekibi canlı oyunlarından birinde.

apartman gibi bir oyun.

Karagöz — Ahh... Çok tuhaf.

Karagözcük — Evet babacığım ekip 17 kişi. Biri ortada duruyor, ötekilerin sekizi alt katta bir halka kuruyorlar, sekizi de onların arkasına diziliyorlar. Sonra ortadaki adam (hoop) deyince, arkadaki sekiz öndekilerin omuzlarına sıçrıyorlar. Böylece iki katlı bir halka meydana geliyor ve başlıyorlar döne döne ve dizlerini kıra kıra oynamıya.

Mola heyamol
Yamo heyamol
Bir gemim var boyu uzun
Helessa Yalessa
Gider yazın gelir güzün
Helessa Yalessa
Bu sefere yoktur sözüm
Helessa Yalessa
Heyamola
Yesa Yesa

Balıkesirlilerin zeybek oyunu

Karagöz — Bunu da kaçırdığıma doğrusu pek üzüldüm.

Karagözcük — Bu oyunu bir zaman Atatürk de İnebolu'da görmüş, çok beğenmiş o da oynayanların ortasına girmiş ve hep beraber heyamol çekmiş. Bu hatırayı İnebolulular hiç unutamıyorlarmış.

Karagöz — Evet oğlum Atatürk de Halk Oyunlarımızı pek severdi. Onların yaşayıp yayılmasını isterdi. Kendisi de zaman zaman halk arasına girer zeybek oynardı. Halk Oyunlarını oynamanın millî bir şeref olduğunu gençlere anlatmak isterdi.

UÇ UÇ BÖCEĞİM

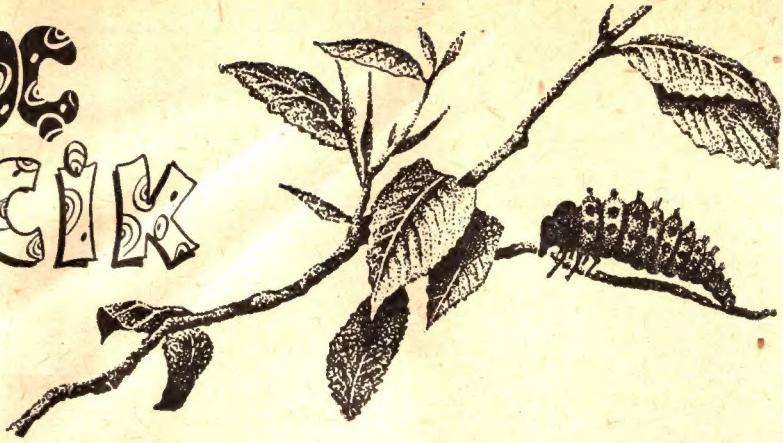

HANIM böceği denilen üstü siyah noktalı, kırmızı kanatlı bu şirin böceği gördükçe her halde siz de birçok defa onu parmağınızın üstüne koyup şu sözleri söyliyerek uçurmaya çalışmışsınızdır.

Uç uç böcecik,
Annen sana telli pabuç alacak.

Böcek telli pabucunu giymek için sabırsızlandığından mıdır, yoksa parmağınızda fazla rahat edemediğinden midir bilinmez, hemen kanatlarını açar, uçar gider.

Avrupalı ve Amerikalı çocuklar da bu böcekle çok dostturlar. Yalnız oralardaki böceklere anneleri telli pabuç almıyormuş. Bu Türk çocuklarının hayalinden doğmuş. Amerikalı çocuklar ellerine geçen her hanım böceğinin anne böcek olduğunu kabul ederek onu uçurmak için şu anlamda bir şey söylüyorlar :

Hanım böceği, hanım böceği, uç, evine dön,
Evinde yangın çıkmış,
Çocukların yanacak.

İngiliz dilinde de adı «Hanım böceği» anlamına gelen bu böcek Amerikada yalnız çocukları eğlendirmekle kalmaz, çiftçiler için çok faydalı işler de yapar. Bulunduğu yerdeki zararlı böcekleri avlayıp yok eder. Yaprak bitleri, küçük kurtçuklar, çeşitli böcek ve parazitler bahçıvanların, çiftçilerin baş düşmanıdır. Bunlar yetiştirilen bitkilere, ürünlere çok zarar verirler.

Hanım böceği çok eskiden beri zararlı böcekleri avlayıp ortadan kaldırmaktadır, ama çiftçiler bunu birkaç yıl önce öğrenmişler. O zamandan beri Amerikalı çiftçiler bu böceğe «Hanım böceği, hanım böceği, uç, evine dön demiyorlar. Amerikada bu böceği toplayıp biriktiren, besleyip üreten, bunun ticaretini yapan müesseseler vardır. Çiftçiler buradan kendi topraklarına yetecek kadar hanım böceği

— Sonu 49. sayfada —

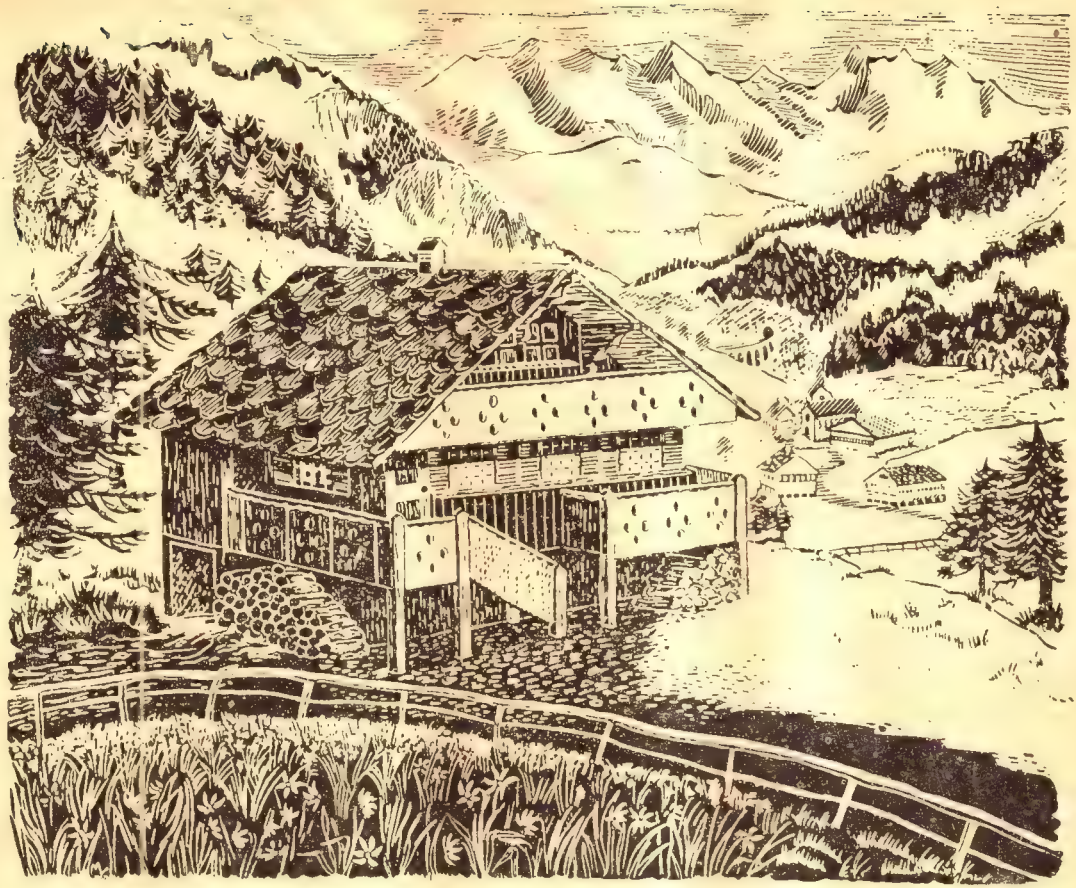

İsviçredeki Ev

ANTON ile Maria İsviçre dağlarında ahşap bir evde yaşarlar. Antonun yatak odasının penceresinden yemyeşil vadiler ve ormanlarla kaplı dağlar görünür. Anton bunlara bakarken kendisinin kudretli bir kıral olduğunu, o ülkeyi idare ettiğini hayal eder.

Civardaki çam ağaçlarının aile için büyük önemi vardır. Geçimleri bunlara dayanır. Anton'un babası ev yaparak hayatını kazanır. İsviçrenin bu kısımlarında evlerin her tarafı tahtadan yapılır. Damları bile tahtadandır. Kiremit yoktur. Çocukların büyükbabası için yakında yeni bir evin temeli atılmıştır. Anton her gün evlerinin altındaki ahırdan ineklerle keçileri çıkarıp otlatmaya götürürken babası da yapı işinin başına koşar.

Anton'un kız kardeşi Maria babasına :

— Büyükbabamın evinin ön tarafı oymalı ve boyalı mı olacak, diye sorar. Bakalım bizim eve benziyecek mi?

Kendi evlerinin ön tarafı çok süslüdür. Pencerelerin arasında renkli desenler vardır.

Babası:

— Büyükbabanın evinin güzel olmasına elimden geldiği kadar gayret edeceğim, diye cevap verir. İstersen desenleri sen çiz Maria. Anton uzun kış ayları boyunca bunları tahta üstüne oyar. Ahırın yanında bol bol kereste var.

Gerçekten evin alt katında düzgün kesilmiş kerestelerden başka yakacak odun da vardır. Çünkü kış boyunca odun yakarak ısınırlar.

Anton sürüyü eve getirip ahıra sokunca bütün aile oraya inerler. Kerestelerin içinden duvar kaplaması yapmaya elverişli olanlarını ayırırlar. Ondan sonra dama destek yapmak için en sağlam keresteleri seçerler. Damın saçakları çok geniş olacağı için bunların altına çok kuvvetli kirişler konulması gerekir. Kışın yerler diz boyu

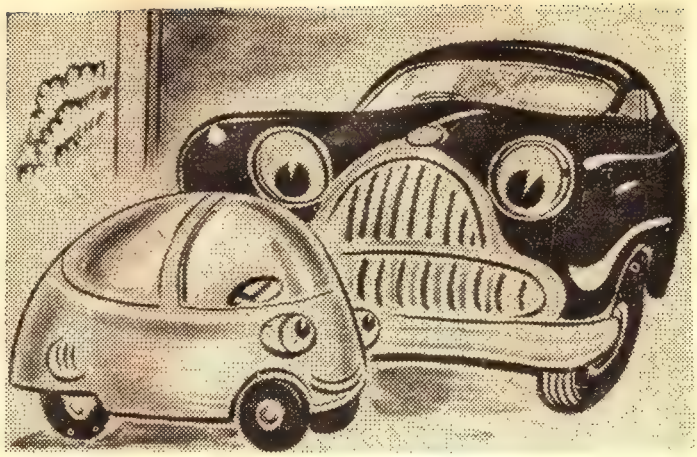

İki Otomobil

AYHAN'ların çok küçük bir otomobilleri vardır. Küçük olmasına rağmen işlerine yaradığı, sık sık bozulmadığı için bu otomobili pek severler. Otomobil de onlarla beraber yaşamaktan çok memnundur. Son zamanlarda bir de yeni arkadaş kazandı. Artık neşesine diyecek yok. Bu iş bakın nasıl oldu.

Bir gün küçük otomobilin sahiplerinin oturduğu evin alt katında oturan komşuları yeni bir otomobil aldılar. Bu, son model, siyah renkli, büyük ve çok güzel bir otomobildi. Yalnız kendini beğenmişti. Kapının önünde duran küçük otomobile bakarak:

— Sen otomobil misin, yoksa kaplumbağa mı, diye alay etti. Herhalde sana dört kişi bile güçlükle sığar. Bana 7-8 kişi rahat rahat biniyor.

Bu sözler küçük otomobili çok üzdü, bütün neşesini kaçırdı.

Bir pazar günü sahipleri küçük otomobile binerek şehirden çıkıp deniz kenarında bir kumsala gittiler. Anne, baba, iki çocuk otomobile rahatça sığıyorlardı. Yolda giderken komşularının büyük siyah otomobilini gördüler. Yolun kenarında duruyordu. Sahibi küçük otomobili de onun yanında durdurdu. Siyah otomobilin sahibi şunları söylüyordu:

— Otomobilim işlemiyor. Motorda bir bozukluk var galiba.

— Merak etmeyin. Biz size en yakın garajdan bir tamirci göndeririz.

Küçük otomobil deniz kenarında çok güzel bir vakit geçirdikten sonra akşam eve döndüğü zaman garajda siyah otomobili gördü. Yine her zamanki gibi kendisiyle alay etmesinden korkarken hiç aklına gelmiyen bir şey oldu. Siyah otomobil :

— Özür dilerim dostum, dedi. Sana karşı haksızlık ettim. Çok kaba davrandım. Bugün motorumun durması bana iyi bir ders verdi. Sen o anda benden çok işe yaradın. Bir şeyin değerini gösterişiyle ölçmemeliymişim. Ne olur, beni affet, seninle dost olalım.

Küçük otomobil sevincinden yerinde duramıyordu.

— Seni çoktan affettim, dedi. Sahiplerimize söyliyeyim de hep beraber uzun gezintilere çıkalım.

karla kaplandığı zaman geniş saçakların altındaki toprak kupkuru kalır. Böylece evin kenarında kolayca dolaşabilirler. İneklerin, keçilerin sütünü sağmaya, odun getirmeye giderken buradan geçerler. Bazan da evin önünde yine bu karsız yerde oturup güneşlenirler.

Öyle ümit ediyorum ki Anton'un büyükbabasının evinin ön tarafı güneye bakacak. Evin önüne oturmak için tahtadan oymalı bir sıra koyacaklar. Bir gün evlerine misafir gidip orada oturmak, o eşsiz manzarayı seyretmek ve tertemiz dağ havasını teneffüs etmek istemez misiniz?

Adı Sözlüğe Geçen Fil

LONDRA Hayvanat Bahçesinde Gerald Winston ile kız kardeşi Marcy büyük bir filin durduğu yeri çevreliyen duvarın arkasına gizlenmişlerdi. Duvarın üstünde yüksek bir parmaklık vardı. Gerald kardeşine:

— Biraz başını aşağıya iğsene Marcy diye fısıldadı. Babam Mr. Barnum'la konuşurken bizi görecek olursa mutlaka ikimizi de hemen eve gönderir. O zaman Hayvanat Bahçesinin Jumbo'yu o Amerikan sirkine satıp satmıyacağını öğrenemeyiz.

İki kardeş bu fili çok severlerdi. Ondan ayrılacaklarını düşündükçe üzülüyorlardı. Marcy böyle bir şeyin olacağına inanmak bile istemiyordu.

— Jumbo'yu satamazlar, değil mi, Gerald, dedi. Yirmi yıldır babam onun bakıcısı. Daha biz dünyada yokken babam ona bakıyormuş. Londrada herkes bizim gibi bu hayvanı çok seviyor. Hattâ Kıraliçe Victoria bile.

O anda Gerald'ın da aklından birçok hatıralar geçiyordu. Filin üstüne ne kadar çok binmiş, ona kaç sefer avucunun içinden fıstık yedirmişti. En yakın arkadaşı Jumbo idi. Hıçkıra hıçkıra ağlamamak için yutkunup kendini tutarak:

— Belki de gerçekten onu satarlar, diye söylendi. Bu şimdiye kadar tutulan fillerin en büyüğü. Onun için çok para verirler. Hem de...

Çocuk o sırada babasıyla Amerikan sirkinin sahibi Mr. Barnum'un maymunların kafesinin yanından geçip file doğru yaklaştıklarını görmüştü. Kardeşini duvarın arkasına çekti. Durdukları yerden görünmüyorlardı ama, iki adamın neler konuştuğunu çok iyi duyuyorlardı. Babası pek ciddi bir şekilde ağır ağır konuşuyordu.

— Jumbo kırk yıldan beri bu sirkte. Londra halkı onu çok sever. Buradan giderse üzülürler. İngilterenin birçok yerlerinden onu görmeye gelenler olur. Üstelik öyle uslu bir fildir ki, kaç sefer kıraliçenin çocukları, torunları ona binmişlerdir.

Fil o sırada parmaklığın yanına gelerek hortumunu dışarı çıkardı ve yavaşça Gerald'ın babasının omuzuna dokundu. Mr. Barnum başını kaldırıp file baktı.

— Boyu dört metre kadar var galiba, dedi.

Filin bakıcısı gururla başını salladı. Adam saatine bakarak:

— Kontratı on dakikaya kadar imzalıyalım, Mr. Wins-

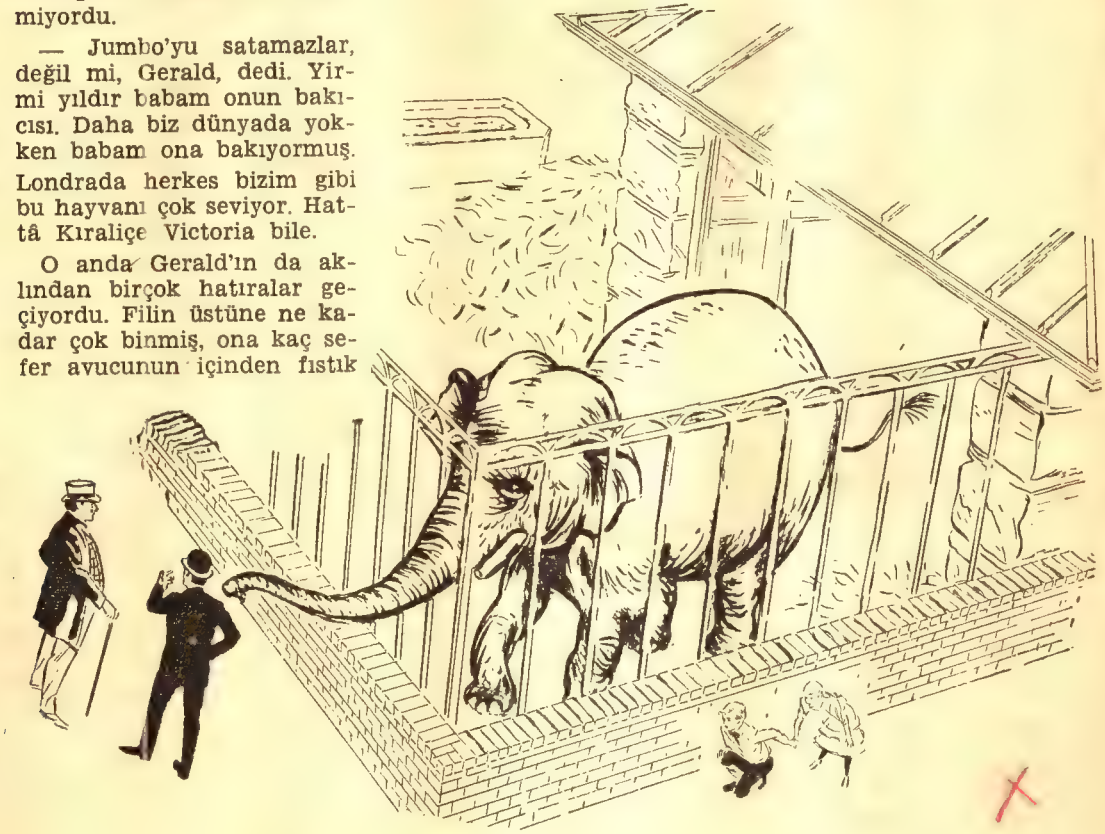

ton, dedi.

Gerald bunu görünce kardeşinin elinden tutarak:

— Koş, çabuk ol, dedi. Jumbo'yu Amerikaya götürüyorlar. Mutlaka buna engel olacak bir şey yapmalıyız. Kıraliçeye gidelim.

İki kardeş kalabalık Londra sokaklarında koşmaya başladılar. Kıraliçe her gün o saatte bir araba gezintisi yapardı. Ona yetişmek istiyorlardı. Buckingham sarayının önüne geldikleri zaman kapıda duran iki nöbetçiden başka bir şey görmediler. Hiç kıpırdamadan duruyorlardı. Birden bir boru sesi duyuldu. Sarayın kapısı açıldı. Kıraliçenin arabası dışarı çıkarken Gerald bütün cesaretini toplayarak «Majestemiz» diye bağırdı.

Nöbetçiler bunu duyunca bir anda çocuğun yakasına yapıştılar. Ama birdenbire araba durdu. Kıraliçe başını uzatarak:

— Çocuğu bırakın, diye emir verddi.

Kıraliçe, ağabeyinin arkasına saklanıp utancından ne yapacağını şaşıran Marcy'ye bakarak gülümsedi. Sonra Gerald'a:

— Ne istiyorsun yavrum, diye sordu.

— Majestemiz, Hayvanat Bahçesi Jumbo'yu satıyor. Ne olur buna izin vermeyin.

Kıraliçe kaşlarını çatarak düşündü:

— Jumbo'yu satıyorlar ha! Böyle şey olmaz. Hemen haber göndereyim, iyi düşünsünler. Ama çok ümitlenme yavrum. Şimdiye kadar satış yapılmışsa artık fil geriye alınmaz.

Çocuklar kıraliçeye teşekkür ederek evlerine döndüler. Artık içleri rahatlamıştı. Sevgili fillerinden ayrılmıyacaklardı. Ama işler umdukları gibi çıkmadı. O akşam babaları eve dönünce, üzüntü içinde filin satıldığını haber verdi.

— Jumbo'yu yarın Amerikaya götürüyorlar, dedi. Buna herkes çok üzülecek. Kıraliçe bile haber göndererek satışın durdurulmasını istedi, ama o zaman çoktan satılmıştı.

Gerald ile Marcy ertesi sabah erkenden kalkıp Hayvanat Bahçesine gittiler. Koca filin satıldığını duymayan kalmamış, Hayvanat Bahçesinde büyük bir kalabalık toplanmıştı. Gerald parmaklığa yaklaşarak fili çağırdı. Fil gerçekten çocuğun sesini tanımış o tarafa doğru gelmişti. Gerald:

— Ne olur Jumbo, bizi bırakma, bizden ayrılma, diye yalvardı.

Jumbo hortumunu havaya kaldırıp bağırdı. Çocuğun söylediklerini anlamış, ricasını kabul etmiş gibi bakıyordu. Etraftaki kalabalıkta da bir kaynaşma vardı. Filin Amerikaya gönderilmesine itiraz ediyor, bağırıp çağırıyorlardı. Babası Gerald'ın yanına gelerek :

— Boşuna bağırma oğlum, dedi. Jumbo'yu hepimiz seviyoruz. Ama bundan sonra bütün dünya onu sevecek.

Gerald şimdiye kadar bunu düşünmemişti. Jumbo sirkle beraber şehirden şehire dolaştıkça bütün dünya onu tanıyacak, sevecekti. Yine de ondan ayrılmak kendisine çok zor geliyordu. Jumbo'nun kapısını açmışlardı. Hayvan' kocaman bir vagona binmek üzere idi

Kim Biliyor?

1 — Hangi hayvanın dünyaya geldiği zaman kuyruğu vardır, ayakları yoktur, ölürken ayakları vardır, kuyruğu yoktur?

2 — İnsan dakikada ortalama kaç kere nefes alır?

3 — Filipin adaları kaç tanedir?

4 — Karada olan depremlerin sarsıntısı denizde de duyulur mu?

5 — Elinize bir küre alıp bakacak olursanız Atlas Okyanusunun Büyük Okyanusun doğusunda olduğunu görürsünüz. Buna rağmen acaba Atlas Okyanusunun Büyük Okyanusun batısında olduğu yer var mıdır?

6 — Maymunlar yüzme bilir mi?

7 — İnek, koyun, keçi gibi hayvanların derileri işlenerek bunlardan ayakkabı, çanta gibi çeşitli deri eşyaları yapılır. Kuşların gövdelerinin üstü tüylerle kaplıdır, ama bunlar çıkarılınca acaba altındaki deri bu maksatla kullanılabilir mi?

8 — Vücudumuzun şeker deposu neresidir?

— Cevaplar 49 uncu sahifede —

Gerald yanına yaklaşıp:

— Güle güle Jumbo, dedi.

O anda herkes hayretler içinde kaldı. Fil vagona girmemiş, kaldırımın üstüne yatıp gözlerini kapamıştı. Mr. Barnumu ipinden çekerek:

— Gel Jumbo, hadi Jumbo, diyordu.

Jumbo yerinden kıpırdamıyor, etrafına toplanmış olan insanlar sevinçten ellerini çırpıyordu. Gerald bütün kabahati kendinde buluyordu. File söylediklerine pişman olmuştu.

— Ne olursun, vagona bin Jumbo, diye yalvardı.

Fil gözlerini açıp çocuğa baktı. Sonra yavaşça yerinden kalktı. Ama vagona bineceğine gerisin geriye dönüp o zamana kadar durduğu parmaklıklı küçük bahçeye girdi. Bahçenin arkasında filin ahırı vardı. Onun içine girip her zaman yattığı yere uzandı.

Mr. Barnum pek düşünceliydi. Gerald'ın babasına :

— Ahırın kapısına tekerlekli büyük bir kafes koyalım, dedi. Fil hava almak için dışarı çıkınca bu kafese girer. Kafesi yirmi atın gemiye kadar çekmesi lâzım.

Kafesin yapılması çok uzun sürdü. İki çocuk işçilerin yanından hiç ayrılmıyorlardı. Akşama doğru kafesin yapılması bitti. Fil de bunun içine girdi.

Yirmi at kafesi çekerek fili rıhtıma götürürken hayvanın acı acı, uzun uzun bağırması Londra sokaklarında yankılanıyordu. Mr. Barnum boşu boşuna onu yatıştırmaya çalışıyordu. Herkes file acıyarak bakıyordu. Mr. Barnum Gerald'ın babasına dönerek:

— Acaba oğlunuz bunu susturamaz mı, diye sordu.

Babası Gerald'a baktı. Gerald iyice kafese yaklaşıp file bir şeyler söylemeye başladı. Fil hortumunu dışarı çıkarıp çocuğun omuzunu okşadı.

Herkes Gerald'ı alkışlıyordu. Mr. Barnum çocuğun babasına:

— Artık mesele anlaşıldı, dedi. Jumbo bakıcısından ve onun çocuklarından ayrılmak istemiyor. Onunla beraber Amerikaya gelmek ister misiniz?

Gerald babasının ne cevap vereceğini merak ediyor, kalbi heyecanla çarpıyordu.

— Bu çok güzel bir teklif, efendim. Jumbo bir gün meşhur olacak. Karım ve çocuklarım Amerikada onunla seyahat etmekten hoşlanacaklardır sanırım.

Marcy yerinde heyecanla zıplayıp duruyor, Gerald Jumbo'ya şunları söylüyordu :

— Duyuyor musun Jumbo? Biz de seninle Amerikaya geliyoruz. Sen bir gün meşhur olacakmışsın. Babam söylüyor.

Gerald'ın babası tahmininde yanılmamıştı. Jumbo bütün dünyada o kadar tanındı ki, zamanla adı İngilizcede «çok büyük, iri yapılı» anlamında kullanılmıya başlandı. Zaman geçtikçe kelimenin bu anlamı da öyle yaygınlaştı ki, İngilizce sözlüklere bile girdi. Bugün büyük İngilizce sözlüklerde «Jumbo» kelimesini bulabilirsiniz. İngilizce bilen kardeşlerimiz baksınlar.

Bu hikâyede geçen olaylar gerçekten olmuştur. İngiliz çocuklarının ve Kraliçe Victoria'nın buna engel olmaya çalışmasına rağmen Jumbo 1882 de Londradan Amerikaya götürülmüştü. Mr. Barnum da gerçekten meşhur «Barnum ve Bailey Sirki»nin sahibiydi.

DİLEK

Hep aydın günlerimiz olmalı,
Milletçe, elele beraber.
Bütün köylerinde güzel yurdumun,
Okumayan, yazmayan kalmamalı.
Bu vatan, cennet vatan,
Kalkınmalı, kalkınmalı.

Hep aydın günlerimiz olmalı,
Milletçe, elele beraber.
Geniş ovalarında eşsiz yurdumun,
Buğdaylar yükselmeli sarı sarı.
Bire bin vermeli başaklar,
Ambarlar dolup dolup taşmalı.
Aydın yarınlara kavuşmak için,
Genç, ihtiyar, çoluk, çocuk,
Çalışmalı, çalışmalı...

Sabih ŞENDİL

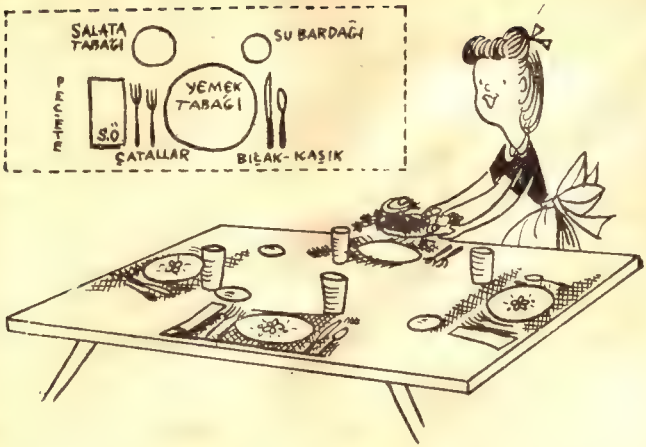

Sofra Nasıl Kurulur?

SOFRA kurarken başlıca dikkat edeceğiniz nokta her şeyin düzenli ve yerli yerinde olmasıdır. Tabaklar ve diğer şeyler masanın çok kenarında olmamalı, 2-3 parmak içeriye konulmalıdır. Eğer büyük bir örtü yerine Amerikan servisi denilen küçük örtüler kullanılıyorsa, bu örtüler de masanın kenarından biraz içeriye konulur.

Sofra başında çok sıkışık olarak oturulmaz. Tabakların arasında normal olarak 50-60 cm açıklık bırakılır.

Masadaki tabak, bardak, çatal, kaşık ve bıçakların yerleri bütün medeni milletlerde aynıdır. Yalnız yenilen yemekler, salata ve garnitürler başka başka olduğu için sofra düzeninde de ufak tefek farklar bulunabilir. Yukarıdaki şekil normal olarak her memlekette masanın üstüne konulan şeylerin yerini göstermektedir. Bunları iyice öğrenirseniz gerekirse kendiniz de bazı ilâveler yapabilirsiniz.

Bıçak yemek tabağının sağına, keskin tarafı tabağa dönük olarak konur. Bunun yanına da kaşık konur. Çatallar tabağın solunda durur. Çatalın sol yanına peçete konur. Peçetenin markalı yahut işlemeli köşesi aşağıya ve tabak tarafına düşer. Su bardağı tabağın sağ üst köşesine, bıçağın ucunun biraz üstüne konur. Tabağın sol üst köşesine ise küçük bir salata tabağı konulabilir. Tuzluklar herkesin uzanabileceği bir yere konulmalıdır.

Sofrayı çiçekle süslemek çok yerinde bir harekettir. Yalnız burada yüksek vazolar, uzun saplı çiçekler kullanılmamalıdır. Yayvan bir kaba yeşil yaprakların arasına konulmuş kısa saplı bir kaç çiçek büyük bir vazonun içindeki kocaman çiçeklerden daha çok iştah açar ve göze daha hoş görünür.

Nasıl Servis Yapılır?

Yemekler daima sol taraftan verilir. Kirli tabaklar yine soldan alınır. İçilecek şeyler sağ taraftan konulur.

Sofrayı toplarken önce servis tabaklarını, ekmeği, tuzlukları kaldırın, sonra bulaşık kapları.

★

Yoğurt Çorbası

5 su bardağı et suyu,
1 su bardağı yoğurt,
2 yemek kaşığı yağ,
2 yemek kaşığı un,
Biraz kuru nane.

Bu malzeme hazırlandıktan sonra un ile yağ çorba tenceresinde karıştırılarak kızarmadan hafifçe kavrulur. Bunun üstüne bir bardak yoğurt konur. Beş dakika karıştırıldıktan sonra üstüne et suyu dökülür. Tuz konur ve biraz kaynatılır. Çorba kâsesine boşaltılıp üstüne nane serpilir.

★

Omlet

3 yumurta
1 kaşık su veya süt
2 kaşık tereyağı
Maydanoz, tuz, karabiber, rendelenmiş kaşar veya beyaz peynir.

Yapılışı :

Bir kâsenin içine yumurtalar kırılır. Peynir, maydanoz, tuz, biber, bir kaşık su veya

süt konulduktan sonra iyice çırpılır. Tavanın içine yağ konur. Eriyip kızmaya başlayınca kâsedeki karışım bunun içine dökülür. Hafif ateşte pişirilirken ara sıra şekli bozulmadan altı çatalla oynatılır. Pembeleşince diğer tarafı çevrilir. Orası da piştikten sonra ikiye katlanıp yarım daire şeklinde tabağa alınır.

Yaz mevsiminde içine kabuğu soyularak ufak ufak doğranmış domates de konulursa omlet daha lezzetli olur.

★

Çay Kurabiyesi

3 bardak un
1 bardak un şeker
Yarım bardak yoğurt
3 yumurta
3 kaşık tereyağı veya sana yağı
1 dolu çay kaşığı karbonat
1 paket vanilya
Biraz limon kabuğu rendesi.

Yapılışı :

Un hamur tahtasına elenir. Etrafına şeker, karbonat, vanilya, biraz limon kabuğu rendesi konur. Ortasına yağ, yumurta, yoğurt konularak yoğurulur. İyi bir hamur yapılır. Merdane ile 4-5 mm incelikte açılır. Şekilli kurabiye kalıpları ile kesilip yağlanmış tepsiye dizilir. Üzerine yumurta sarısı sürülüp orta sıcaklıktaki fırında pişirilir.

Her kardeşin bir kumbarası olmalı!... Yapı ve Kredi Bankasından alacağımız kumbaralı bir ikramiyeli Aile Cüzdanında hem para biriktirir, hem de bankanın zengin ikramiye çekilişlerinde talihinizi denersiniz. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyeleri çıkmıştır.

YAĞMURLU BİR GÜNDÜ

AYLÂ okuldan eve dönerken yağmur yağıyordu. O gün annesiyle evde kurabiye yapacaklardı. Ertesi günü sınıfı öğretmenlere çay verecekti. Bir kaç arkadaş ikram edilecek şeyleri evlerinde yapıp getirmeyi kararlaştırmışlardı.

Eve gelince annesi elinde bir mendille kapıyı açtı. Nezle olmuştu. Bunu görünce kızın bütün neşesi kaçtı. Ama bunu ona belli etmeden «geçmiş olsun» dedi. Annesi:

— Çok rahatsızım, kızım, dedi. Bu halle kurabiye yapamam. Ama sakın üzülme. Madem ki kurabiye götürmek için söz vermişsin, kurabiyeleri pastaneden alırsın. İstersen şimdi git, beğendiğinden... Hapşuu!...

Annesinin sözlerini bitirmeden aksırması her ikisini de güldürdü. Biraz sonra Aylâ:

— Anneciğim ben bir şey düşündüm, dedi. Kurabiye yapmasını biliyorum. Siz yaparken kaç defa baktım. İsterseniz bu sefer tek başıma yapayım.

Annesi biraz düşündükten sonra dikkatli olup fırında elini yakmamak şartiyle kurabiye yapmasına izin verdi.

Aylâ çok tertipli bir kızdı. Mutfaktaki işi bitince her şeyi yerli yerine koydu. Kurabiyeleri kalıplarla çeşitli şekillerde kesmiş, iki tepsiye dizmişti. Fırını yakarken çok dikkatli davrandı. Kurabiyelerin güzel kokusu mutfağa yayıldı. Annesi bir aralık mutfağa girerek:

— Oh, ne güzel kokuyor, dedi.

Beraberce kurabiyeleri fırından çıkardılar. Birer tane alıp yediler. Yaptığı şeyi annesinin beğenmesi Aylâ'nın çok hoşuna gitti.

— Anneciğim, artık nezle olmaktan korkmayın, dedi. Siz nezle olunca yemekleri hep ben yaparım.

Annesi bunu duyunca gülmeye başladı.

— Bugün benim nezle olmam senin işine yaradı, dedi. Ama bundan sonra canın mutfakta bir şey yapmak isterse benim nezle olmamı bekleme.

Aylâ bunu duyunca akşam yemeğini de hazırlıyacağını düşünerek sevindi. Kurabiyeler soğuyunca kâğıda sarıp paket yaptı. Yağmurun pencerelerde çıkardığı tıkırtıları dinlerken arkadaşlarının kurabiyeleri tek başına yapmasına ne diyeceklerini merak ediyordu.

KARINCA KABİLESİ

Mundurucu yerlileri Brezilya'nın orta kısmındaki ormanların içinde yaşarlar. Çok alçak sesle konuşurlar. Dillerini öğrenmek çok zordur. Bizim konuşmamız onlara köpek havlaması gibi gürültülü gelir. Bu insanlar hayvanlarla konuşabildiklerini, onların söylediklerini anladıklarını iddia ederler.

Mundurucu yerlileri kabileler halinde yaşarlar. Her kabile adını bir kuştan, bir bitkiden, bir hayvandan veya bir böcekten almıştır. Kabile halkı bazı bakımlardan adını aldıkları bu şeylere benzediklerine inanırlar... «Sauba» kelimesi dillerinde başlarının üzerinde bir yaprak taşıyarak giden, onun için şemsiyeli karıncalar denilen karıncaların adıdır. Kabilelerden biri de bu adı taşımaktadır.

Sauba kabilesinde yaşayan Saubawat adında bir genç vardı. Saubawat'ın ve kabiledeki diğer kimselerin karıncaya benzediği düşünülürdü, ama Saubawat kendisini karıncaya hiç benzetmezdi. Ona göre karıncalar küçük, zayıf, kuvvetsiz yaratıklardı. Saubawat gibi kuvvetli, okunu yayını iyi kullanabilen, herkesten hızlı koşan, herkesten akıllı, becerikli bir genç nasıl olur da o küçük karıncalardan birine benziyebilirdi? Saubawat bunu düşünüp duruyor, ama bir türlü işin içinden çıkamıyordu. O karıncalar yaprakları parçalayıp başlarının üstünde taşımaktan başka bir şey yapmazlardı. Saubawat'ın babası karınca kabilesinden gelmişti. Onun babası ve bütün ataları Saubalardandı. Bu sebepten genç Saubawat da karınca olacaktı. Acaba kabile vaktiyle kendisine niçin daha iyi, daha asîl bir isim seçmemişti?

Yaz gelince kabile halkı köylerinden ayrılıp başka bir yere giderlerdi. Bu yolculuğu nehir boyunca kayıklarla yaparlardı. Gündüz yollarına devam ederler, geceleri mola vererek şarkılar söylerler, birbirlerine hikâyeler anlatırlardı. Yazlığa giderken bütün eşyalarını, hayvanlarını da beraber götürürlerdi. Köyde boş kulübelerinden başka bir şey kalmazdı. Gittikleri yerde muz ve palmiye dallarından, yapraklarından bir yaz dayanacak kulübeler yaparlardı. Ormanların içinde yerleştikten sonra kabile reisi:

— Kadınlar ağaçlardan Brezilya kestanesi toplamaya gitsinler, diye emir verirdi. Birkaç erkek de onların yanında bulunsun. Kadınları düşmanlardan korusun. Geri kalanlar da kulübeleri yapsın.

Sauba kabilesinden on beş erkek arkalarında on beş tane iri muz yaprağı sürükliyerek ağaçların arasından çıkarlardı. Ellerinde yapraklarla tek sıra olarak yürürlerken şemsiyeli karıncalara ne kadar benzerlerdi. Yollarının üstüne gerçekten bir karınca dizisi çıkınca en önde giden adam arkadaşlarına :

— Aman dikkatli olun, derdi. Yerde Saubalar var... Atalarımıza basmıyalım.

Bir sefer Saubawah bunu duyunca kendi kendine söylenmeye başladı.

— Şu karıncalara bakın, diyordu. Onlar da bizim gibi uyuşuk uyuşuk yollarına gidiyorlar. Her zaman bir şey taşıyorlar ve yollarından ayrılmıyorlar. Bunun sebebi ne? Gidecek daha iyi bir yer bilmiyorlar da ondan. Bu hayvanlarda bir parça bile akıl yok. Ben artık Sauba olmaktan bıktım. Bir gün...

Akrabaları:

— Böyle söyleme Saubawah, diyerek onun sözünü kestiler. Senin bu konuşman, bu düşüncelerin kabilemizin başına bir kötülük getirebilir.

Genç adam bunu duyunca:

— Beni dinleyin, diyerek sözlerine devam etti. Ben böyle şeylere inanmam. Benim düşüncelerimden size bir kötülük gelmez. Canımın istediğini söylerim. Ormandaki her Saubayı ayağımla ezecek olsam bile bundan size bir kötülük gelmez.

Akrabaları yeniden:

— Sakın böyle bir şey yapma, diye yalvardılar.

— Eğer karıncaları öldürürsem ve size bir şey olmazsa o zaman reisin karşısına çıkıp kabilemize daha iyi, daha kuvvetli bir hayvanın adını vermesini istiyeceğim. Kardeşlerim, ne olur siz de beni destekleyin, bunu reise kabul ettirelim. Göreceksiniz, çok iyi olacak.

Adamlar ne «evet,» ne de «hayır» dediler. Saubawah yalnız onların «hayır» demediklerine dikkat etti. Bu onu epeyce cesaretlendirmişti. Yakında daha asil bir adı olacağı için seviniyordu.

O gün akşama kadar yeni kulübeler yapıldı. Kabile halkı yemeklerini yedikten sonra gece bir araya toplanıp şarkılar söylediler. Saubawah bir zaman onlarla oturduktan sonra yanlarından ayrılıp karanlıkların içinde kayboldu. Akrabaları onun ormana girdiğini görmüşlerdi. En yakın arkadaşı Saubatempo arkasından koşarak yetişti.

— Ne olur Saubawah, kabilemizin başına bir kötülük getirme, diye yalvardı. Delice plânlar kuruyorsun. Hepimizi tehlikeye atmaya hakkın yok. Şimdi gidip babana her şeyi anlatacağım.

Saubawat arkadaşının kendisini çok sevdiğini bildiği için babasına bir şey anlatmıyacağından emindi. Saubatempo'dan ayrılıp ormanın derinliklerine doğru yürüdü.

Meydanda yanan ateşten bir parça alarak yeşil yaprakları sarmıştı. Karıncaların dizi dizi geçtiği yere gelince biraz çalı çırpı bulup küçük bir ateş yaktı. Etrafı gayet sık ağaçlarla kaplıydı. Bu ormanlarda zehirli yılanlar, vahşi hayvanlar yaşardı. Ama Saubawat bunların hiçbirinden korkmazdı. Onlardan biri yakınına gelecek olsa çıkardığı sesi duyar, yahut burnu kokusunu alırdı. O memlekette bir yerli erkeğin gece vakti ormanda tek başına kalması hayret edilecek bir şey değildi.

Ateşin başına oturmuş yaprak taşıyan karıncaları düşünüyordu. Bunların yaptığı işe bakarken içinde acayip bir duygu belirdi. Yere uzanarak atalarının sessiz yürüyüşüne daha yakından bakmıya başladı. Ama çok geçmeden bu yürüyüşün sessiz olmadığını anladı. Bu çalışkan yaratıkların yüzlercesinin ayak sesi bir araya

gelince bir tempo meydana çıkıyordu. Bu çok hafif bir sesti, ama duygulu gencin kulağına musiki gibi geliyordu. Bu musiki sanki bütün ruhuna dolmuş, farkında olmadan ritmini öğrenmişti. Mundurucuların en tatlı şarkılarından bile daha güzel, daha esrarlıydı. Karanlıklardan çıkıp ateşin aydınlattığı yere girerlerken antenlerini sallıyorlar, taşıdıkları yeşil yaprak parçalarını yelken gibi havaya kaldırıyorlardı.

Saubawat kendi kendine derin düşüncelere dalmıştı. Karıncalar ne kadar çalışkan olsalar yine de kuvvetsiz yaratıklardı. Ama o sırada gördüğü şey sanki kafasında beliren bu soruya cevaptı. Çok yakınından iki Sauba geçiyordu. Her biri başının üstünde üçgen şeklinde küçük birer yaprak parçası taşıyordu. Bu yaprağın iki ucuna iki tane karınca asılmıştı. Bunlar her halde çalışma sırasında yaralanan, hastalanan, yürüyemiyecek hale gelen karıncalardı. Ortadaki karınca kendi yükünden başka bir de bunları yüklenmişti. Yaralı karıncalar da oldukça akıllıydı. Yaprağın karşılıklı iki tarafına asılarak denge yapıyorlardı. Saubawat bir zaman bunları seyrettikten sonra kendi kendine:

— Ben her zaman taşıdığım palmiye ve muz yapraklarını sırtıma alsam, bunun bir ucuna Saubatempo, diğer ucuna da onun ağırlığında başka bir arkadaş asılsa ikisini birden kaldıramam, diye düşünüyordu. Ama küçücük bir Sauba bu işi yapıyor. Şimdiye kadar beğenmediğim, hiçe saydığım atalarım gerçekten benden daha kuvvetli, daha dayanıklı, daha akıllı imişler.

Ateş sönünceye kadar önünden daha böyle kendi yükünden başka yaralı iki arkadaşını taşıyan birçok karınca geçti. Saubawat onlara hayran kalmıştı. Gece yarısı kulübesine dönerek

SELÂM

Selâm sana şanlı Ordum,
Türk gençliği selâm sana...
Hürriyetle alev alev,
Hürriyetle yana yana.

Nurlu ışıklı yarına,
Güneşli günlere selâm...
Selâm büyük Atatürk'e,
Aziz şehitlere selâm!

Tarık ORHAN

uykuya daldı.

Sabah olunca kabilenin başına hiçbir kötülük gelmedi. Saubatempo diğer yerlilere:

— Gördünüz mü, dedi. Saubawat'ın düşündükleri doğruymuş. Ben hemen reisin karşısına çıkıp adımızı değiştirmesini istiyeceğim.

Arkadaşı reise giderken Saubawat'ın bundan haberi yoktu. Saubatempo'nun reisle konuştuğunu herkes gibi o da sonradan duydu.

O gece yemekten sonra reis bütün kabile halkını bir

araya topladı.

— Saubalar adlarını değiştirmek istiyorlarmış, diye söze başladı. Söyle bakalım Saubamaribe, sen bu işe ne dersin?

Saubamaribe Saubawat'ın babasıydı. Oturduğu yerden ayağa kalkarak:

— Ben böyle bir şey istemedim, dedi. Bunu oğluma sorun.

Şimdi bütün gözler Saubawat'a çevrilmişti. Çünkü o zamana kadar onun ataları hakkında neler düşündüğünü duymayan kalmamıştı.

Saubawat ayağa kalkarak o gece gördüklerini ve düşündüklerini bir bir anlattı. Sözlerini şöyle bitirdi:

— Şimdi anlıyorum ki benim dün gece keşfettiğim gerçekleri büyüklerimiz, dedelerimiz çok önceden biliyorlarmış. Görünüşte küçük bir hayvanın adı olan Sauba aslında kuvvet, cesaret ve akıl anlamını taşıyormuş... Bundan sonra hayatım boyunca yaprak kesen, yaprak taşıyan Saubalara, yani atalarımıza karşı derin bir saygı besliyeceğim. Artık adımızın değişmesini istemiyorum. Hepinizden af dilerim.

Reis biraz sinirli bir sesle:

— Öyleyse boşu boşuna toplanmışız, dedi.

Saubatempo'nun kara gözleri heyecanla parlıyordu.

— Hayır, diye bağırdı. Toplandığımıza çok iyi ettik. Saubawat bize ataların mızın şarkısını öğretsin.

Bunun üzerine Saubawat karıncaların ayak seslerinin çıkardığı melodiyi mırıldanmaya başladı. Bunu bütün Mundurucular çabucak öğrendiler ve meydanda hep birden dans etmeye koyuldular.

S. Ö.

★ ★ ★ ★ ★ ★

Yavru Geyikler

★ ★ ★ ★ ★ ★

İLKBAHARDA orman hayatı en canlı mevsimini yaşar. Ağaçlar yeni çıkan yapraklarla bir kat daha yeşillenir. Bembeyaz çiçekler çukurlarda parça parça kalmış karlar gibi çimenleri süsler. İşte bu sırada ormandaki geyikler yavrular. Geyik yavruları çoğu zaman ikiz olarak doğar.

Bir sabah ormanın içindeki evimin penceresinden bakarken bir geyikle iki yavrusunu gördüm. Yavrular incecik bacaklarının üstünde durmaya çalışırlarken çok güçlük çekiyorlar, iri, kara gözleriyle yeni tanıdıkları bu orman dünyasına hayretle bakıyorlardı. Ormandaki hışırtıları, çıtırtıları, kuş seslerini dinlerlerken kulaklarını oynatıyorlardı. Tüyleri kahve rengiydi. Sırtlarında beyaz benekler vardı. Anneleri benim kendilerine baktığımı görünce yavrularını ağaçlıkların arkasına sakladı.

Yavru geyikler yalnız annelerinin sütüyle beslenirler. Ama anne geyik kendi karnını doyurmak için yaprak, ot, ağaç filizleri gibi şeyler bulmak zorundadır. Onun için yavrularını ormanın kuytu bir yerinde, meselâ büyük bir ağacın altında sık sık yalnız bırakır. Ormandaki vahşi hayvanlar karşısında kuvvetsiz geyik yavrularının başlarına birçok tehlikeler geldiğini sanacaksınız, ama Tabiat Ana bu yavruları o kadar iyi korur ki... Ormanda yalnız kaldıkları zaman başlarına bir şey gelmemesi için onlara çok değerli iki hediye vermiştir.

Geyik yavrularının benekli tüyleri bulundukları çevreye gayet iyi uyar. Burada yaprakların arasından süzülen güneş ışığı ağaçların altındaki gölgeleri benek benek aydınlatır. Yavruların da sırtları benekli olduğu için vahşi hayvanlar çalılıkların arasında bunları kolay kolay göremez. Bundan başka yavru geyiklerin kendilerine has bir kokuları yoktur. Ormanda hiçbir hayvan bunların kokusunu alarak yanlarına yaklaşamaz. Eğer yavrular annelerinin sözünü dinlerler, annelerinin söylediği yerde hiç kıpırdamadan otururlarsa, başlarına bir şey gelmez. Düşmanları onları görmeden önlerinden geçer gider.

Yaz gelince anne geyik artık büyümekte olan yavrularına yiyecekleri yaprak ve filizleri nerelerden koparmaları gerektiğini öğretir. Ormanın içinde kaybolmamaları için hayvanların geçtiği yolları gösterir. Uzun pembe diliyle yavruların tüylerini yalıyarak temizler.

Sonbaharda yavruların boyu annelerininkine yaklaşır. Bu sırada tüylerindeki benekler kaybolur, baştan başa grimsi, yahut kahve rengi olur. Yalnız göğüsleri daha açık renklidir. Artık onların da kendilerine has bir kokuları vardır. Ormandaki diğer hayvanlar bu kokuyu alarak yaklaşmak isterler. Ama geyikler o kadar hızlı koşabilirler ki yine ormandaki vahşi hayvanların eline düşmezler.

Birkaç yılda bu yavrular kocaman geyik olurlar. Boynuzları çıkar ve her geçen yılda boynuzlarına bir çatal daha eklenir. Böylece boynuzlarındaki çatalların sayısından kaç yaşında oldukları anlaşılır.

YENİ ÇIKTI

Doğan Kardeş Yayınları arasında dört yeni Grimm Masalı daha çıktı :

1 — Su Perileri,

2 — Danseden Pabuçlar,

3 — Karga Burunlu Kral,

4 — Üç Dil.

İyi kâğıda iri harflerle basılmış renkli, resimli her kitap 100 kuruş. (Doğan Kardeş P. K. 1146) adresine posta pulu yollıyan kardeşlere derhal gönderilir.

BEBEK BEŞİĞİ

Boş bir ayakkabı kutusundan bebeğinize beşik yapmak ister misiniz? Bunun için kutunun kapağından şekilde görüldüğü gibi iki parça kesin. Bu parçaların aynı büyüklükte olmasına dikkat edin. Sonra bunları kutunun iki ucuna yapıştırın. İyi yapışması için üstüne kitap yahut başka bir ağırlık koyun. Kuruduktan sonra beşiğin içine bir örtü serin ve bebeğinizi yatırın.

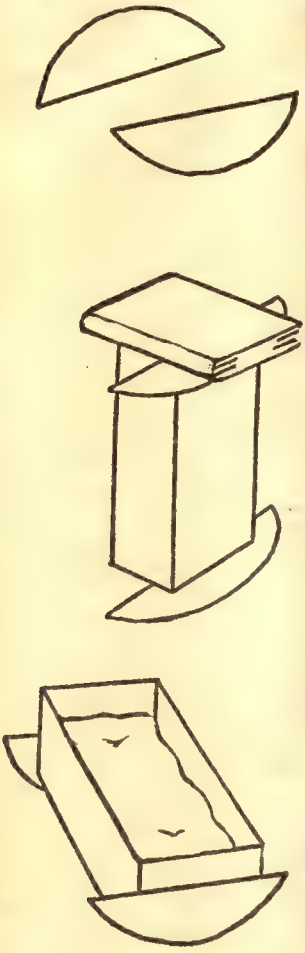

KULLANIŞLI BİR TAKVİM

Belirli günlerde hatırlamanız gereken şeyleri, ödevlerinizi ne gün vereceğinizi, hangi gün nereye gideceğinizi unutur musunuz? Bu takvimi yaparak kullanmaya alışırsanız bir daha böyle şeyleri hiç unutmazsınız.

Dört köşe bir kutu alarak yan tarafından şekilde gördüğünüz yazı ile rakamın bulunduğu dikdörtgenleri oyarak kesin. Bir de içine koyacağınız kartonları kolayca tutabilmek için kutunun ağzına yarım daire şeklinde küçük bir yarık yapın. Sonra beyaz kartondan kutunun bu yüzünün büyüklüğünde kartlar kesin. Eski bir takvimden rakamlar keserek bu kartların sağ üst köşesine yapıştırın. Kartlar kutunun içine konunca rakamlar üstteki boşluktan görünecektir. Alt taraftaki oyuğa rastlıyan yerlere unutmamanız gereken şeyleri kaydedin. Kutunun dışını güzelce boyayarak, yahut renkli kâğıtla kaplıyarak duvara asın. Her sabah en öndeki kartı değiştirip o günün tarihini meydana çıkarın. Göreceksiniz, bu takvim sizi dalgınlıktan kurtaracaktır.

RAKAM HÜNERİ

Bir arkadaşınıza içinden istediği bir sayıyı tutmasını söyleyin. Ondan sonra o rakamı size söylemeden 2 ile çarpsın. Çıkanı 10 ile toplasın. 2 ye bölsün. Bundan ilk tuttuğu rakamı çıkarsın. Arkadaşınız geriye kaç kaldığını söylemeden siz 5 diyerek onu şaşırtabilirsiniz. Bu işlemler yapılınca ilk tutulan rakam ne olursa olsun sonuç daima 5 çıkar.

★

KALEM KOYMAK İÇİN

Bu hediyeyi babanıza verip yazı masasının üstüne koymasını söylerseniz göreceksiniz ne kadar hoşuna gidecek. Küçük bir konserve kutusu bu işi görür. Yalnız kutunun ağzının düzgün açılmış olmasına dikkat edin. Dışını yağlı boya ile boyayın. Yağlı boyanız yoksa güzel renkli bir kâğıtla kaplayın. İçine uçları güzelce açılmış birkaç kalem koyun.

Şe. 1

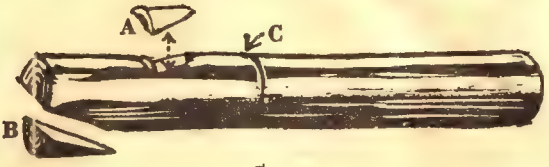

Şe. 2

Şe. 3

Şe. 4

Şe. 5

SÖĞÜT DALINDAN DÜDÜK

Söğüt dalından düdük yapmak çok kolaydır. Sesi de güzel çıkar. Bunu yapabilmek için düzgün bir söğüt dalı ile keskin bir çakı bulmanız gerekir. Düdüğü yaparken elinizi kesmemeye dikkat edin.

Düdüğü yapacağınız dalın kalınlığı 1, 5-2 cm olsun. Birinci şekilde gördüğünüz gibi dalın iki ucunu diklemesine kesin. A ve B parçalarını çakınızla keserek çıkarın. C noktasından başlıyarak dalın kabuk kısmını çakı ile çepeçevre çizin. Sonra C ile B arasındaki parçaya kabuğun içteki tahtadan ayrılması için çakının tersiyle hafif hafif vurun. Yalnız bunu yaparken kabuğun bozulmamasına dikkat edin. Kabuğu yavaş yavaş bükerek boru gibi çıkarın. (Şekil 3) Şekil 4'e bakarak D parçasını kesip çıkarın. Düdüğe üfleyince nefes buradan geçecektir. Çakı ile E parçasını da oyarak sesin çıkması için bir boşluk meydana getirin. Tahta kısmı biraz ıslatıp boru gibi çıkardığınız kabuğu tekrar bunun üstüne geçirin. Artık düdük bitmiştir. Bakalım güzel ötecek mi? İsterseniz başka başka boylarda birkaç düdük yaparak çeşitli sesler çıkarabilirsiniz .

★

BU SATIRLARI ANNE ve BABANIZA OKUTUN

En güzel, en mânalı sınıf geçme hediyesi Doğan Sigorta'nın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarıdır.

Doğan Sigorta, çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen anne - babaların emirlerini bekler.

GÜZEL BİR OYUN

İşte size bir masanın üstünde bir arkadaşınızla oynıyabileceğiniz bir oyun. Yalnız oyuna başlamadan önce fişleri hazırlamalısınız. Fişleri yapmak için kartondan 3 cm boyunda ve 1,5 cm eninde dikdörtgenler kesin. Bunlardan 52 tane olsun. Bir taraflarını renkli renkli boyayın. Sonra altlarına şu rakamları yazın, on üç tanesine I, on üç tanesine 2, on üç tanesine 3, sekiz tanesine 4, beş tanesine 5. Fişler hazır olunca oyuna başlamadan önce rakamları görünmiyecek şekilde ters çevirip yanyana ikişer ikişer dizin. Yolun sonuna buradaki resimdeki gibi bir kitap yahut başka bir şey koyun. Yolun başlangıcındaki iki fişten birine bir 25 kuruş, diğerine de bir 10 kuruş koyun.

Oyunu iki kişi oynar. Biri 25 kuruşu, diğeri 10 kuruşu oynatır. Oyunculardan biri eline küçük bir şey alarak ellerini arkasına götürüp bunu saklar. Sonra ellerini yumruk gibi tutarak ikinci oyuncuya sakladığı şeyin hangi elinde olduğunu bilmesini söyler. Eğer bilirse ikinci oyuncu parasının üstünde durduğu fişin tersini çevirip altında kaç rakamı bulunduğuna bakar ve ona göre parasını fişlerin üstünde o kadar ileriye götürür. Her oyuncu kendi yolundan kitaba doğru gitmeye çalışır. Eğer arkadaşının sakladığı şeyin hangi elinde olduğunu bilemezse sırasını kaybeder, yani parasını ilerletemez. Oyuncular sırayla ellerine sakladıkları şeyleri bilmeye çalışırlar ve ona göre paralarını oynatırlar. Yolun sonuna ilk önce kim varırsa oyunu o kazanır.

İLK DENİZALTI

1622 yılında bir gün güneş doğduktan biraz sonra o zamana kadar görülmemiş acayip bir gemi Thames Nehrinin üstüne çöken sisler içinde Londra'ya doğru ilerliyordu. İhtiyar bir balıkçı kayıkla açıklardan geçerken hayal gibi görünen bu gemiye korku ve hayretle bakıyordu. Rüya görmediğinden emin olmak için kendine bir çimdik atarak :

— Aman Allahım, dedi, bu da ne?

Ömrü boyunca Thames'de balıkçılık yapmış, ama böyle bir şey görmemişti. Geminin teknesini çok büyük bir tabuta benzetiyordu. Üstü kapalıydı. Yan taraftaki deliklerden kürekler çıkıyordu. Üst tarafında bir tek direği vardı.

Acayip gemi şehre yaklaştıkça nehrin kenarındaki evlerden insanlar çıkıyor, telâş içinde onu birbirlerine gösteriyorlardı. Daha ne olduğunu anlamalarına vakit kalmadan gemi suların arasında inip kalkmaya başladı ve suyun altına dalarak bir anda gözden kayboldu.

O sırada Kıralın Thames nehrine bakan köşklerinden birinde de bir kalabalık toplanmıştı. Kıral James büyük devlet memurlarının ve saray adamlarının orada bulunmasını emretmişti. Kıralın emirlerini yerine getirmek için hepsi o erken saatte oraya gitmişlerdi. İşler hiçbirinin beklediği gibi çıkmadı. Kıralın kendisi ortada yoktu. Hiçbiri oraya ne için çağırıldığını bilmiyordu. Yalnız İngiliz donanmasının amirali olan Buckingham dükü Veliaht Prensle gelirken her şeyi biliyormuş gibi görünüyor, yüzünde zaman zaman bir gülümseme dolaşıyordu. Onunla beraber bütün asiller nehre doğru döndüler.

Acayip gemi nehrin içinden çıktı. İki tarafından sular akıyor, görünmeyen kürekçiler kürekleri kuvvetle çekiyorlardı. Gemi köşkün önündeki rıhtıma yanaşacaktı. Üstünden bir kapak açıldı, içinden bir adam çıktı. Nehrin kenarında hayretten taş kesilmiş gibi duran kalabalığa el salladı. Adamlardan biri :

— Neler görüyorum, diye bağırdı. Lordlarım, bu Drebbel'miş.

O anda herkes Kıralın yakın dostu olan bu meşhur Holândalıyı tanımıştı. İcat ettiği bir makina Avrupada ün salmıştı.

Nehrin derinliklerinden çıkan bir gemi herkesi şaşırtmaya yeterdi, ama Drebbel'in arkasından Kıral James'in de geminin üstünde görünmesi lordlar arasında nasıl bir şaşkınlık meydana getirdi bir düşünün!... Gemiden rıhtıma küçük bir iskele uzatıldı. Buna rağmen Kıral kendisine yardım edilmeden karaya çıkamadı. Kendisini her zaman deniz tutardı. Ama yeryüzünde yapılan ilk denizaltıya binmek için duyduğu heyecan karşısında bu, aklına bile gelmemişti .

Bütün lordlar kıralın etrafına toplandığı zaman Mr. Drebbel kimseye görünmeden oradan uzaklaştı.

Yakındaki St. James parkında bir yazar ve bilgin olan Robert Fludd büyük bir kestane ağacının altında bir o tarafa bir bu tarafa gidip geliyordu. Herhalde derin derin bir şeyler düşünüyor olmalıydı ki, uzaktan Drebbel'in geldiğini görmedi bile. Adam yanına yaklaşırken kurumuş yaprakların hışırtısını duyarak başını kaldırdı. Heyecanla:

— Çok şükür gelebildiniz, dedi. Sizi merak ediyordum.

Robert Fludd Drebbel'in eski bir arkadaşı olduğu için onun suyun altından gidecek bir gemi yapmak istediğini duymuştu. Yalnız bunun ne zaman aklına geldiğini ve ne şekilde yapıldığını bilmiyordu. Drebbel başarılı de-

YENİ BİR TAŞIT

İsveç sahilleri açıklarındaki adalarda yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere camtelden «hidrokopter» adında bir taşıt yapılmıştır. Bunun helikopter gibi bir pervanesi vardır. Bataklıklarda, çamurlu yerlerde, erimiş kar ve su üstünde, diğer taşıtları çekemiyecek kadar ince buz tutmuş deniz ve tatlı sularda gidebilmektedir. Bundan başka içinde yosunlar ve sazlar büyümüş olan sığ sularda da işliyebilmektedir.

Hidrokopteri İsveç sahillerinde kazaya uğrayanları kurtarmakta da kullanıyorlar. Küçük bir otomobil gibi üç yolcu ile bir kısım eşyalarını rahatça taşıyormuş.

★

GÜNEŞ IŞIĞI

Havanın açık olduğu bir günde güneş dünyaya bir dolunayın verdiği ışığın 465.000 katı ve gökyüzündeki bütün yıldızların ışığının 40 milyon katı ışık verir.

★

SITMAYA KARŞI MANTAR

Bir çeşit su mantarı su içinde üreyerek sivrisinek larvalarını öldürmektedir. Bunun sıtma hastalığının yayılmasını önlemekte çok faydalı olduğu anlaşılmıştır. Bu mantar ilk defa Malayada Avustralyalı ve Yeni Zelandalı iki doktor tarafından keşfedilmiştir. Şimdi Dünya Sağlık Teşkilâtı bunu Güney Batı Pasifik adalarında kullanmakta ve iyi sonuçlar almaktadır.

KUŞLARA VERİLEN DEĞER

İngilterede kuşlara ne kadar önem verildiğini şu olaydan da anlıyabiliriz. Bir nehirde işliyen bir polis motorunun içine bu yıl bir orman tavuğu altı yumurta yumurtlamış. Kuş kuluçkasını tamamlayıp yumurtalardan yavrular çıkıncaya kadar motoru hiç kullanmamışlar.

★

ÇÖLÜN ALTINDAKİ GÖLLER

S.S.C.B. nin Kazakistan bölgesinde su kaynakları üzerinde yapılan yeni araştırmalar sonunda çölün altında bir takım göller bulunduğu meydana çıkmıştır. Suyu tatlı olan bu göllerden 70 tanesi keşfedilmiştir. Rus bilginlerine göre bunlar toprak altındaki çok geniş kum taşı tabakalarının arasına su dolmasiyle meydana gelmiştir. Eğer bu göllerin suları toprak üstüne çıkarılacak olursa Aral gölünün iki misli su vereceklerdir. Aynı yerde toprak altında ayrıca tuzlu su depoları da vardır. Bunlardan da kimya endüstrisinde kullanılacak ham madde elde edilebilir.

★

HAYATIMIZDA SUYUN ÖNEMİ

Yapılan hesaplara göre bir insanın bir yıl hayatını devam ettirebilmesi için altı bin ton suya ihtiyaç vardır. Bunun bir tonu içilir. Geri kalanı da yediğimiz besinlerin büyüyüp yetişmesinde kullanılır. Yarım kiloluk bir ekmek yapmaya yetecek kadar buğdayın yetişmesi için iki ton su gider.

nemesinden sonra hikâyeyi anlattı.

Bir gün Buckingham dükü ile birlikte yürüyüş yaparlarken denizin altında kıymetli bir maden bulunabilmesi ihtimalinden bahsediyorlardı. Dük bu fikrine pek değer veriyordu. Drebbel o sırada yakındaki nehirde ağlarını çeken balıkçı kayıkları gördü. Yakaladıkları şeylerin ağırlığı ile kayıkların teknesi her zamankinden daha çok suya gömülmüştü. Drebbel bunlara bakarken birden bire aklına bir şey geldi. Tamamiyle suyun altına girecek, orada hareket edecek, ve yeniden suyun yüzüne çıkacak bir gemi yapılamaz mıydı? Böyle bir gemi düşmanın karşısına çıkarılacak olursa koca bir donanmayı havaya uçurabilirdi. Bu fikir Dükün de pek hoşuna gitmişti. Drebbel onun yardımiyle bir gün düşüncesini gerçekleştirdi.

Fludd arkadaşının anlattığı meraklı hikâyeyi büyük bir ilgiyle dinliyordu.

— Ne olur, devam et, diye yalvardı.

Denizaltının nasıl yapıldığını, nasıl işlediğini öğrenmek istiyordu. Ama buraya gelince Drebbel düşünceli bir hal aldı. En güvendiği dostlarına bile icat ettiği bir şeyin sırlarını vermekten çekinirdi. Onun için Fludd'a genel olarak denizaltının yapısını anlattı. Su girmemesi için geminin dışı muşamba kaplanmıştı. Bir zincir sistemiyle suyun içine dalıp çıkıyordu. İçinde iki bölmesi vardı. Aşağıdaki bölmenin altı açıktı. Üsttekinde gemiciler oturuyordu.

Fludd daha birçok sorular sorduysa da Holândalı artık başka bir şey söylemedi. Gemi suyun içine girince nasıl nefes aldıkları o zamandan beri anlaşılamadı. Bazılarına göre Drebbel havayı temizliyen kimyasal bir madde bulmuştu. Bazıları ise onun şeytanla işbirliği yapmış olduğunu ileri sürüyordu. İlk denizaltının esrarı bugün bile çözülemiyor. Yapılan o ilk denemeden sonra geminin ne olduğu bilinemiyor.

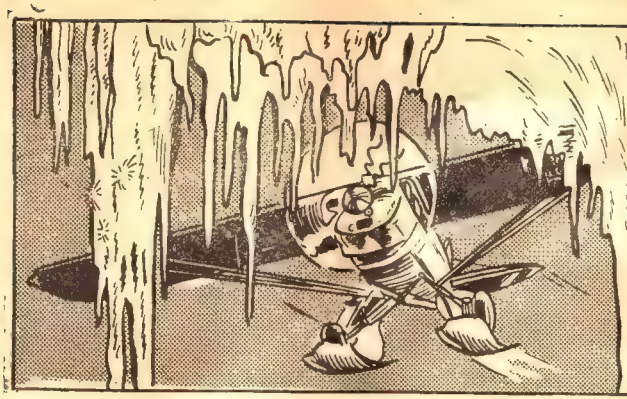

HERMANN GEIGER
(GAYGER)

Can Kurtaran Pilot

İsviçreli bir çiftçinin oğlu olan Hermann Geiger'in bütün düşüncesi havacılık, tek emeli de pilot olmaktı.

Fakat babası buna razı değildi.

Olmaz! Sen o dediğim makina atölyesinde çalışacaksın. Başka lâf dinlemem!

Delikanlı boyun eğdi, atölyeye girdi.

Ama akşamları odasında gizlice bir plânör yapıyordu.

Asıl mesele plânör yapılıp bitince, onu kimse görmeden evden çıkarmaktı.

Nihayet, babasının uzaklara gittiği bir gün.

Güle güle babacığım.

Bir pencerenin bütün çerçevesini söktü.

İşte böylece geçerek dışarıya çıkar!

Hermann Geiger, sonunda babasını da razı etti. Hem plânör, hem de motörlü uçak brövelerini aldı.

Artık en büyük zevki dağlar üzerinde uçakla sık sık dolaşmaktı.

Eyvaaah!

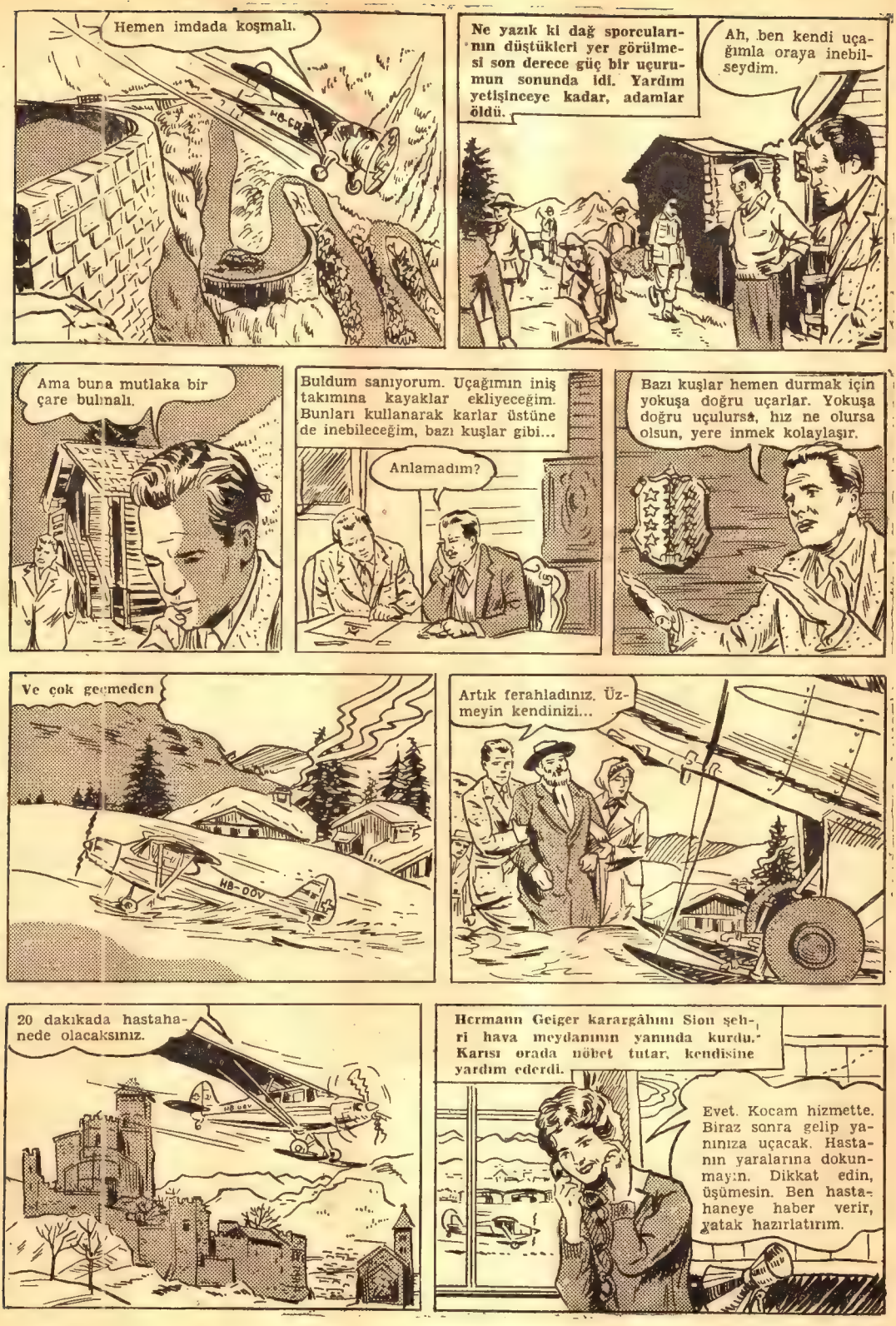
Hemen imdada koşmalı.
HB-GA
Ne yazık ki dağ sporcularının düştükleri yer görülmesi son derece güç bir uçurumun sonunda idi. Yardım yetişinceye kadar, adamlar öldü.
Ah, ben kendi uçağımla oraya inebilseydim.
Ama buna mutlaka bir çare bulınalı.
Buldum sanıyorum. Uçağımın iniş takımına kayaklar ekliyeceğim. Bunları kullanarak karlar üstüne de inebileceğim, bazı kuşlar gibi...
Anlamadım?
Bazı kuşlar hemen durmak için yokuşa doğru uçarlar. Yokuşa doğru uçulursa, hız ne olursa olsun, yere inmek kolaylaşır.
Ve çok geçmeden
HB-OOV
Artık ferahladınız. Üzmeyin kendinizi...
20 dakikada hastahanede olacaksınız.
HB-OOV
Hermann Geiger karargâhını Sion şehri hava meydanının yanında kurdu. Karısı orada nöbet tutar, kendisine yardım ederdi.
Evet. Kocam hizmette. Biraz sonra gelip yanınıza uçacak. Hastanın yaralarına dokunmayın. Dikkat edin, üşümesin. Ben hastahaneye haber verir, yatak hazırlatırım.

Kazâ «Kayalar» da yapı yerinde. Bir işçi ağır yaralı yatıyor.
İşte «Kayalar» köyü şurada.
Acaba inebilecek mi?
İyi, çok iyi ama, kolayca inip konabileceğim yer! O nerede?
Onbeş dakikadan beri dönüp duruyorum. Aşağıdakiler yardım bekliyor.
Bundan başka inilebilecek yer yok, ne yapalım, buna da şükür!
İndiği yer pek dar bir geçittir, fare kapanı gibidir. Uçak kayalara çarpabilir.
Ay ay ay!!!
Bereket versin ki karlar uçağın yolunu kesmişti.
Kar hayli katılaşmış. Haydi dönüyoruz. Hazır olun
Ama şu kayalar. O kadar da yakınımızdalar ki...

İçine aldığı yaralı ile uçağın ağırlığı arttı, galiba kayaları aşamıyacak.
Yerden şimdi kalktık, aman dikkat.
Çok şükür uçak çabuk hızını aldı. Artık istenilen yöne döndürebiliyor.
VIRRN
Haydi hoop!
Al işte sana bir yaralı daha!
DÜÜÜT DÜÜTT..
H. Geiger 10 yılda yüksek dağlara 15000 iniş yaptı, kurduğu ekipin yardımı ile, sayısı 500'ü aşan insanı ölümden kurtardı.
20 dakikada Grindelwald hastahanesinde olacaksınız.
HB-00
Hermann Geiger yalnız insanları değil, dağ keçilerini de kurtarır. Kışın demet demet kuru ot atar, o şirin hayvanları açlık ölümünden korur.
Son

TARİH HİKÂYESİ

ÇİÇEKLİ BAYIRDAKİ KUZU

O bahar da Bilecik, filiz ve yaprak yeşilliği, çiçek beyazlığı içindeydi...

On, on iki yaşlarındaki küçük Tosun, bahar geldi mi evde duramaz, kırlara açılarak koşar, çiçek toplar, otlıyan sürülerin arasına sokulup kuzuları severdi. Tabiat, hayvanlar ve çobanlar onun en yakın arkadaşlarıydı.

Tosun, bir bahar akşamı evine dönüyordu. Çiçeklibayır denilen yere geldiği zaman bir kuzunun acı acı melemekte olduğunu duydu. Durdu, kulak kabarttı. Kuzunun yanık yanık melemesi gittikçe artıyordu. Tosun, etrafına bakındı, bir şey göremedi, sesin geldiği tarafa doğru yürüdü. Biraz sonra, çalıların arasında kara gözlü, şirin bir kuzucukla karşılaştı. Bu hayvan buraya nasıl gelmişti? Niçin yalnız başına kalmıştı?...

Tosun, karşısına geldiği zaman bile hayvancağız, alaca karanlıklar bastırırken kurda kuşa yem olmak korkusu içinde haykırıp duruyordu. Tosun, kollarını uzattı, kuzuyu göğsüne bastırdı, öptü, öptü... Çocukcağız, bu sahipsiz hayvanı ne yapacağını bilemiyordu. Belki bir kenarda, göremediği bir yerde birisi vardır, diye avazı çıktığı kadar bağırdı:

— Hey, bu kuzunun sahibi yok mu?...

Sesine cevap veren olmadı. Tosun, kucağında debelenerek melemeğe devam eden hayvancağızı bırakıp da gidemezdi ya!... Yapılacak iş, onu da alıp eve götürmekti...

Tosun, koşa koşa eve geldi. Annesi, kucağındaki kuzuyu görünce birden bire ona çıkıştı:

— Bu hayvanı nereden aldın? Yoksa çaldın mı?

— Anneciğim, aklına geldiği gibi değil!... Onu çalmadım; kırda tek başına buldum. Sahibini aradım, bağırdım, kimseyi göremedim.

Annesi telâş içinde:

— Ben, dedi, öyle şey bilmiyorum. Elbette bu hayvanın bir sahibi vardır. Onu bulup vermelisin!...

— Peki, nasıl bulayım?

— Dinle beni!... Yarın sabahtan tezi yok; kuzuyu kucaklar; mandıra mandıra ağıl ağıl, sürü sürü dolaşırsın. Yavrusundan ayrı kalan ana koyun, her halde acı acı meleyip onu aramaktadır. Bir koyun melemesi duyar duymaz kuzuyu hemen yanına götürürsün. Baktın koyun, kuzuyu yalamağa; kuzu da onun ayaklarına sürünmeğe başladı, o zaman anlarsın ki onlar ana-evlâttır, bırakıp gelirsin!...

Tosun, ertesi sabah erkenden, kuzuyu kucakladığı gibi kırlara çıktı. Öğleye kadar kan ter içinde mandıra mandıra, ağıl ağıl, sürü sürü dolaştı; fakat ana koyunu bulamadı.

Çocukcağız, artık ana koyunu bulmaktan ümidini kesmek üzereydi. Önünden

Uçurtmayı Alayım Derken...

Şişman bir çocuk uçurtma uçuruyordu. Biraz sonra uçurtması bir ağacın dalına takıldı. O ağaca bir de şişman ayı yavrusu çıkmıştı. Çocuk ayıya:

— Lûtfen benim uçurtmamı aşağıya atar mısın, diye seslendi.

Tabii küçük ayı çocuğun söylediklerinden hiçbir şey anlamadı. Hayretle çocuğa bakıyordu.

Çocuk:

— Öyleyse ağaca çıkıp uçurtmamı kendim alayım, diye söylendi.

Çocuk ağaca çıkarken ayı yavrusu bundan çok korktu. «Ya beni tutup da buradan aşağıya atarsa ne yaparım,» diye düşünüyordu. Böylece çocuk ağaca çıkarken o da üst dallara doğru tırmandı; ağacın tepesindeki ince dallara geldi. Çocuk tam uçurtmasını alacağı sırada ağaç yana doğru eğildi. Şişman ayı yavrusu ile şişman çocuk çok ağır gelmiş, tutundukları ince dallar yere yaklaşmıştı. Ayı yavrusu bir zıplayışta yere atladı. Uçurtmasını alan çocuk da kendini aşağıya bırakıverdi. İkisi de ayak üstü düşmüş, bir şey olmamıştı. Hemen evlerine koşup başlarına geleni annelerine anlattılar. Ama ikisinin de annesi ağacın en üst dalından yere atladıklarına inanmadılar.

— Siz bu şişmanlığınızla öyle yüksek yerlerden atlayamazsınız, dediler.

Oysa ki şişman olmaları bu işi kolaylaştırmıştı.

geçmekte olduğu Rum Tekfurunun çiftliğinden acı acı yükselen bir koyun melemesi duydu ve hemen o tarafa doğru koştu. Koyun, kuzuyu görür görmez sesini kesti; kuzu da koyunun ayakları arasında dolaşmağa, ona sürünmeğe başladı. Koyun, kuzusunu yaladı, yaladı...

Tosun, koyunla kuzunun mutlu manzarasını seyrettikten sonra yaptığı hayırlı işin sevinci içinde gülümsiyerek çiftliğin kapısından çıkarken gezintiden dönen Tekfurla karşılaştı. Tekfur, bir Türk çocuğunun çiftliğinden çıktığını görünce duraladı:

— Ne işin var burada senin? diye sordu.

Tosun da olanı biteni bir bir anlattı. Tekfur, buna çok sevindi, Tosun'a:

— Aferin çocuğum, dedi, çok hayırlı bir iş yapmışsın...

Tekfur, cebinden bir miktar para çıkararak Tosun'a uzattı. Tosun:

— Sen deli mi oldun, dedi, annem görürse sonra beni öldürür!...

Tosun, koşa koşa evine giderken Tekfur, arkasından kendi kendine:

— Hey, diyordu, bu milletin kadınında, erkeğinde; çoluğunda, çocuğunda bu mertlik, bu dürüstlük varken elbette bir gün bu topraklara sahip olacaklardır. Onlar, her iyi ve güzel şeye lâyıktırlar.

Tekfur, bir müddet sonra Müslüman-Türk olmağa karar vererek Osmanoğulları devletinin kurucusu Osman Beyle kucaklaştı ve eski Rum Tekfuru, Gazi Mihal adını alarak birçok yararlıklarda bulundu...

Mihal Bey, Osman Gazinin en yakın dostu oldu.

Mihal Beyin, Osman Gaziye gösterdiği yakınlığın mânasını önceleri anlıyamıyan öteki Rum Tekfurları büyük Türk hükümdarına karşı kurdukları tuzakta onu bir elçi gibi kullanmak istediler.

Bilecik Tekfurunun kızı evlenecekti. Mihal Beye:

— Eğer Osman Beyi düğüne davet ederseniz yenilip içildiği sırada üzerine hücum edip vücudunu ortadan kaldırıveririz! dediler

Mihal Bey, bu alçakça teklifi kabul eder göründü. Fakat gizlice Osman Beye haber gönderip kendisi için hazırlanan tuzağı bildirdi.

Osman Bey de daveti kabul etti. Hediye olarak da bir sürü koyun gönderdi.

Osman Bey Bilecik Tekfuriyle daima iyi geçinirdi. Yazın sıcak günlerinde yaylaya çıkarken esvaplarını, öküzlerini ve diğer kıymetli eşyalarını kadınlarla Tekfura gönderirdi. Yayladan dönüşte de yağ, kaymak, halı, kilim, peynir... gibi hediyeler getirir, emanetlerini eksiksiz olarak geri alırdı.

Osman Bey, Tekfur kızının düğününden önce, yine değerli eşyalarını, kadınlar eliyle Tekfura emanet göndermek isteğinde bulunduğunu bildirdi. Bu haber Tekfuru çok sevindirdi. Böylelikle Osmanın malını da eline geçirmiş olacaktı.

Fakat düğünden bir gün önce atlara yüklетilen eşya, her zamanki eşyalardan değildi: Cenk araçları, silâhlardı... Osman Bey kırk kadar yiğitini de kadın kıyafetine sokarak Bilecik kalesine gönderdi. Yol üzerinde de bir miktar askerini pusuya yatırdı ve birkaç kişiyle düğüne gitti.

Gece yarısı yenilip içildiği, neşeden coşulduğu bir sırada Bilecik kalesindeki kadın kıyafetli kahramanlar Tekfurun askerlerini esir ettiler.

İlk zafer haberi Osman Beye gizlice ulaştırıldı. Fakat o, hiç istifini bozmadı.

Sıra Tekfurlara gelmişti. Gece yarısından sonra fırsat bu fırsattır diyerek harekete geçtiler. Osman Bey ve yanındaki askerler bu baskından korkarak kaçıyormuş gibi yaptılar. Düğün halkı da onları yakalamak için arkalarına düştüler. Tam, pusuda bekliyen Türk askerlerinin bulunduğu yere gelince Tekfurun adamları neye uğradıklarını anlıyamadılar... Pusudaki askerler, öte taraftan da Bilecik kalesindekiler hücuma geçince düşman iki ateş arasında kaldı ve adamakıllı tepelendiler.

Ve böylece de Tekfur, kendi kazdığı kuyuya düşmüş, Bilecik ve civarı da Mihal Bey sayesinde Türklerin eline geçmiş oldu...

Enver Naci GÖKŞEN

TIRTILLAR NE OLACAK?

Ercan bahçede bulduğu iki tırtılı bir kutunun içine koyup eve getirmişti. Ama tırtıllar kutunun içinde durmadılar, yerlerde dolaşmaya başladılar. Annesi:

— Bana bak Ercan, dedi. Bu tırtılları doğru bahçeye götürüp aldığın yere koy.

Ercan tırtılları bahçeye götürmedi. İkisini de pencereden dışarı attı. Tırtıllar merdivenin yan tarafına tırmanıp kendilerine koza örecek rahat bir yer buldular. Ercan tırtıllarından ayrıldığı için hiç de üzgün değildi. Onların ilkbaharda kozalarını delerek yeniden meydana çıkacaklarını biliyordu. Ama o zaman annesinin sevmediği tırtıl evin içinde dolaşmıyacaktı. Renk renk kanatlı iki kelebek bahçede çiçekten çiçeğe uçacak, annesi de «ah, ne güzel» diyecekti.

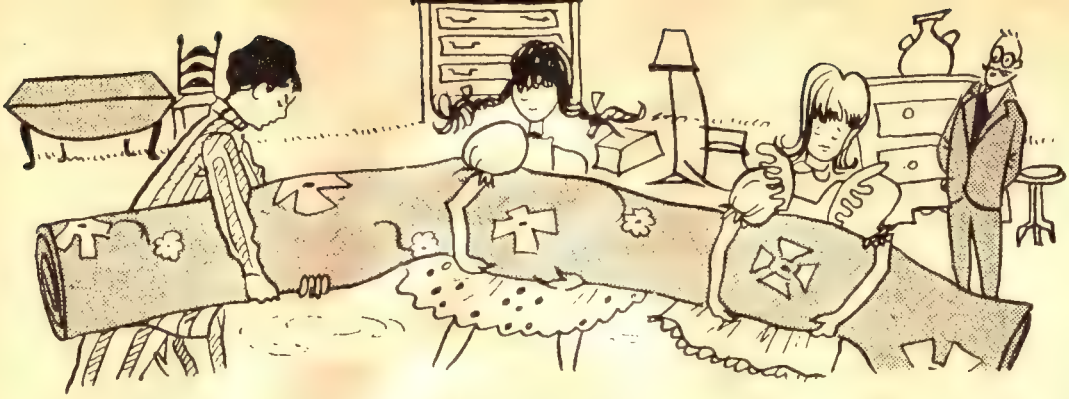

Ayşe Teyzenin Halısı

DAHA önceden halı almayı düşünmemişlerdi. Çünkü evleri yoktu. Eski evlerinin olduğu yerden büyük bir yol geçirildiği için ev istimlâk edilip yıkılmıştı. Üç kardeş yatılı bir okula gidiyorlar, tatillerde akrabalarının yahut yakın aile dostlarının evinde kalıyorlardı. Bu sebepten durup dururken kocaman bir Isparta halısı almaları pek de akıllıca bir şey değildi.

Gülten, Tülin ve Erkan o yıl yaz tatillerini küçük bir kasabada Hatice ninenin yanında geçiriyorlardı. Hatice nine çok güzel dikiş diker, kasabadaki genç kızlara dikiş dersleri verirdi. Çocuklara karşı çok iyi davranıyordu, ama onlar evinde kalabalık edip, dört ay kadıncağıza rahatsızlık vereceklerini düşünerek üzülüyorlardı.

Anneleriyle babaları kendilerine Dış İşleri Bakanlığından verilen bir vazife ile Avrupaya gitmişlerdi. Başlangıçta bu vazifenin çok uzun sürmiyeceğini tahmin ettikleri için çocukları memlekette bırakmışlardı. Seyahatleri sonradan uzatıldığı halde bir türlü onları yanlarına çağıramadılar. İşlerinin ne zaman biteceğini, ne zaman Türkiyeye döneceklerini kendileri de bilmiyorlardı. Hatice nine eski bir dostlarıydı. Onun yanında çocuklar çok rahat ediyordu. Anne ile baba bunu bildiklerinden çocuklarını pek merak etmiyorlardı.

Çocuklar halıyı komşuları Ayşe Teyzenin bahçesinde yapılan artırmadan aldılar. Ayşe Teyze güler yüzlü, iyi kalbli bir kadındı. Çoluğu çocuğu yoktu. Güzel piyano çalar, bazan müzik dersleri verirdi. Açık arttırmanın ya-

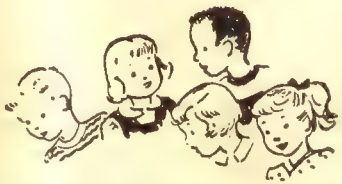

pıldığı gün bütün eşyası bahçeye çıkarılmıştı. Bunlar pek eski moda ve kullanılmaktan yıpranmış şeylerdi. İçlerinde en eskisi üç kardeşin üstünde oturduğu halıydı. Güneşe konunca tüyü yolunmuş yerleri iyice meydana çıkmıştı. Piyanonun durduğu yer solmamıştı. Bunun ön tarafını ders almaya gelen çocuklar ayaklarıyla kirletmişlerdi.

Açık artırma başlamadan önce Tülin ablasına :

— Çok merak ediyorum, dedi. Ayşe teyze acaba niçin birden bire böyle fakir düştü? Galiba bütün eşyaları satılacak.

Gülten:

— Yeşil kapılı köşkün sahibi ihtiyar, hastalıklı bir kadınmış. Kimsesi yokmuş. Son zamanlarda ona hep Ayşe Teyze bakmış. Herkes ölen kadının köşkü ve servetini ona bırakacağını tahmin ediyordu, ama vasiyetnamesi bir türlü ortaya çıkmamış.

Erkan da bu konuda bir şeyler biliyordu.

— Ayşe Teyze şimdiye kadar köşkteki kadının yardımiyle geçiniyormuş, ama bunu kimseye belli etmiyormuş. Zavallı kadıncağız, vasiyetname bulunmayınca mirastan hiçbir şey alamadı. Birkaç kuruş borcunu ödemek için eşyalarını satmak zorunda kaldı. Duyduğuma göre şimdi köşkü bizim Hatice nine kiralayıp orada bir biçki dikiş yurdu açacakmış.

Açık artırmada sıra halıya gelince herkesin iyice görebilmesi için çocuklar üstünden kalktılar. Satışı idare eden adam:

— Bu güzel Isparta halısına ne verirsiniz, diye bağırıyordu. 25 lira ile satışı açıyorum.

Hiç kimse halıyı almaya istekli görünmüyordu. Birisi:

— Bu hali ne işe yarar, diye söylendi.

Bir başkası:

— Ben 30 lira vereyim, dedi.

Adam 30 liraya halıyı satmak üzereyken Gülten:

— Ben 35 lira veriyorum, diye bağırdı.

— 35 liraya bu küçük hanıma satıldı!...

Erkan hayretler içinde Gülten'e dönerek:

— Sen ne yaptın, diye bağırdı. Elimizde ay sonuna kadar 5 lira kalıyor.

Gülten:

— Zarar yok, dedi. Başka bir şey almayız. Bu kocaman halıyı elimizden kaçırmadık ya!... Ayşe Teyze bana bunu köşkteki kadının kendisine hediye ettiğini söylemişti. Mutlaka iyi cinstir.

Halıyı katlayıp güçlükle eve taşıdılar. Halının bir ucuna daha küçük bir parça eklenmişti. Evde yer olmadığı için Hatice nine halıyı bahçedeki çamaşırlığa koymalarını söyledi.

Ertesi sabah üç kardeş çamaşırlıkta halıyı sabunlu su ile silip temizlemeye uğraşırlarken Ayşe Teyze yanlarına geldi.

— Çocuklar benim halıyı ne yaptığınızı merak ettim, dedi. Göreceksiniz temizlenince çok iyi olacak. Vaktiyle köşkün en güzel odasında dururdu. Oda tam dört köşe değildi de onun için halıya bu çıkıntıyı eklemişlerdi. Kadıncağız kendi elleriyle dikmişti.

Ayşe Teyze kaybettiği dostunu hatırlıyarak ağlamaya başlamıştı. Biraz sonra gözlerini silince Erkan:

— Vasiyetnamesini nereye koyduğunu size hiç söylememiş miydi, diye sordu.

— Hayır, yavrum, çok kibar bir insandı. Böyle şeylerden bahsederek karşısındakini küçültmek istemezdi. Bana kalırsa mutlaka vasiyetnamesini yazıp bir yere koymuştur.

— Köşkün içini iyice aradınız mı?

— Ben aramadım, ama aradılar. Çocuklar, benim dertlerimle boşu boşuna kendinizi üzmeyin. Çok şükür başımı sokacak bir evim var.

Çocuklar evleri olmadığını bildiği için kadının kendilerine acıdığını anlamışlardı. O gittikten sonra Gülten:

— Çocuklar size bir şey söyliyeceğim, dedi. Halının ucuna eklenen şu parça bizim işimize yaramaz. Gelin

onu Ayşe Teyzeye hediye edelim. Odasına serer.

Böylece halının dikişini sökmeye başladıkları sırada Hatice nine çocukları öğle yemeğine çağırdı. Yemekte:

— Çocuklar, öğleden sonra benimle yeşil kapılı köşke gelir misiniz, dedi. Bugün biçki dikiş derslerine devam edecek öğrencileri toplayıp bir açılış konuşması yapacağım.

Çocukların üçü de köşke gitmeye can atıyordu. Orada etrafı karıştırıp vasiyetnameyi arayacaklardı, ama bundan Ayşe Teyzeye bahsetmemişlerdi.

Misafirlerle öğrenciler bahçede toplanınca üç çocuk yavaşça ortadan kaybolup köşke girdiler. Erkan:

— Önce kadının yatak odasından başlıyalım, dedi. Sonra diğer odaları da arariz.

Odadaki eşyalardan çoğu götürülüp satılmıştı. Çocuklar konsolun çekmecelerini birer birer aradıktan sonra akla hayale gelmiyecek yerlere de bakmıya başladılar. Bir tanesi şöminenin içine girdi. Biri dolabı çekip arkasını aradı. Biri de kanepenin altına elini sokuyordu. O sırada Hatice nine yanında birkaç kızla odaya girdi. Çocukların halini görünce şaşkına döndü. Üstleri başları toz toprak içinde kalmıştı. İşin kötüsü hepsi de en iyi elbiselerini giymişti.

— Çocuklar ne oluyorsunuz? Bu haliniz ne? diye sordu.

Erkan :

— Her şey benim yüzümden oldu, Hatice nine, dedi. Ayşe Teyzeye yardım etmek için köşkün sahibinin vasiyetnamesini arıyorduk.

Hatice Teyzenin yanındaki kızlar bunları duyunca gülerek çocuklarla alay etmeye başladılar. Bir tanesi:

— Kasabamızın genç dedektifleriyle tanıştığıma çok memnun oldum, dedi.

Başka biri :

— Biz de küçükken define arardık, dedi.

Hatice Teyze onları susturarak:

— Çocuklar, bu çok saçma bir şey, dedi. Hemen eve dönüp elbiselerinizi çıkarın.

O akşam yemekten sonra kadıncağız oldukça düşünceli görünüyordu. Tatlı bir sesle :

— Çocuklar, evde sizinle pek meşgul olamıyorum, dedi. Galiba çok canınız sıkılıyor da kendi kendinize oyunlar icat ediyorsunuz. Böyle şeylerden hoşlandığınıza göre benim size bir tek-

lifim var. Civarda tarihî eserleri meydana çıkarmak için kazılar yapılıyor. Bunların içinde tanıdıklarım var. İsterseniz onlara söyliyeyim. Canınız sıkıldığı zaman ara sıra gidip işlerine yardım edin.

Çocukların hiçbiri böyle bir işe girişmek istemiyordu. Hatice nineye bir daha gizli şeyleri aramaktan vazgeçmeye söz verdiler.

Gülten ertesi sabah çamaşırlığa gidip halının ucunu sökmeğe başladı. Kardeşleri de yanına gelmişti. Halı parçasını bir an önce Ayşe Teyzeye hediye etmek istiyorlardı. Anneleri her zaman «üzüntülü olunca bir insana iyilik yapın, içiniz ferahlar» derdi. Annelerini ne kadar özlemişlerdi. İki halı uç uca dikilmemişti. Küçük parça büyük halının üstüne biniyordu. Çift dikişle dikilmişti. Gülten dikişleri sökerken bunların arasında iki kat olan halının içinde bir şey gördü. Buradan muşamba bir kese çıkmıştı. İçinde imzalı ve mühürlü bir kâğıt vardı. Aradıkları vasiyetnameyi bulmuşlardı.

Hemen Ayşe Teyzenin evine koştular. Kadın vasiyetnameyi dikkatle okudu. Gayet açık yazılmıştı. İhtiyar kadın köşkü ve parasını kendisine bırakmıştı. Ayşe Teyze :

— Köşk benim için çok büyük, diyordu. Ben yine bu evde oturur, orasını da kiraya veririm. Tam size göre bir ev.

Çocuklar Ayşe Teyzenin yanından ayrılırken isterse halısını ona geri vereceklerini söylediler. Bunu duyunca gülümsiyerek:

— Teşekkür ederim, çocuklar, dedi. Halı köşkün içine daha yakışır. Sizde kalsın.

Çocuklar onun ne demek istediğini bir hafta sonra anladılar. Babalarından şöyle bir telgraf gelmişti.

«Ayşe Hanıma teşekkürler. Hemen köşkünü kiralayın. Yakında geliyoruz. Sevgiler.»

Telgrafı okuyunca sevinçle birbirlerini kucakladılar. Erkan :

— Köşkün bahçesindeki ağaçlara bir salıncak kuracağız, diyordu.

Gülten :

— Görüyor musunuz, halımızı da koyacak yer bulduk, dedi. Paramızı bundan daha iyi bir şeye veremezdik.

Aycan Resim Çekiyor!

Aycan'ın annesi o sabah alış veriş etmek için çarşıya çıkmıştı. Kapı çalındı. Çocuk kapıyı açtı. Bitişik evde oturan komşuları Nermin hanım gelmişti.

— Annen yok mu Aycan, dedi.

— Az önce çarşıya çıktı.

— Bugün kardeşim geldi. Beraberce birkaç resim çektirmek istiyorduk. Biliyorsun bizim bir fotoğraf makinamız var, ama fotoğrafı çekecek kimse yok. Annen evde olsaydı ondan rica edecektim.

Kadıncağız biraz düşündükten sonra:

— Aycan şu işi sen yapsan olmaz mı, diye sordu. Eskiden hiç resim çektin mi?

— Çekmedim, ama çekerim. Zor bir şey değil ki... Herkes resim çekebilir.

Nermin hanım Aycan'a fotoğraf makinasını vererek nasıl ayarlıyacağını ve nasıl çekeceğini gösterdi. Sonra iki kardeş poz verip tatlı tatlı gülümsediler. Aycan dört poz resim çekti.

— Göreceksiniz, çok güzel çıkacak, diyordu.

Birkaç gün sonra Nermin hanım Aycanlara geldi. Elinde dört tane fotoğraf vardı. Aycan merakla:

— Resimler nasıl çıkmış, diye sordu.

Kadın bir şey söylemeden resimleri çocuğa uzattı. Birinci resimde iki kadın ayağı ile çakıl taşı döşenmiş bir yol görünüyordu. İkinci resimde kadınların başları çıkmamıştı. Üçüncü resim çarpık çekilmişti. Dördüncü resimde ise kömürlükten başka bir yer görünmüyordu.

Utancından Aycan'ın yüzü kıpkırmızı olmuştu. Ondan sonra bir daha «herkes resim çekebilir» demedi.

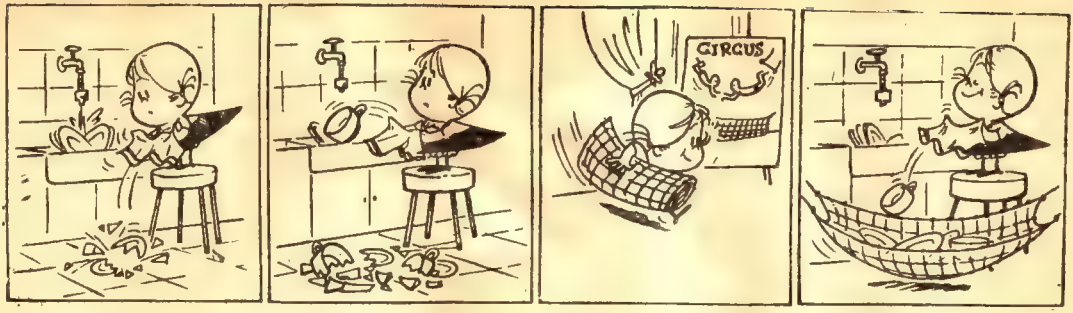

GÜLELİM

— Niçin ağlıyorsun Ercan?

— Ağabeyimin okulu tatil oldu, benimki olmadı.

— Hayret doğrusu! Öyle şey olur mu?

— Tabiî. Ben daha okula gitmiyorum ki...

★

Beş altı tane çocuğu bir gezinti yapmaları için otomobile bindireceklerdi. Çocukların arasında bir kavga çıkınca kavgaya karışmayan bir çocuğa sordular :

— Ne oluyor? Niçin anlaşamıyorlar?

— Erol pencerenin yanında oturmayı aklına koymuş. Aksiliğe bakın ki Ahmet oraya oturdu!...

★

Mustafa — Yıldırım, oyun oynamaya gelmiyor musun?

Yıldırım — Hayır, Aritmetik ödevimi iyi yapması için babama biraz yardım edeceğim.

★

Londrada balık yemek istiyen bir müşteriye garson kokmuş balık getirmiş. Tabiî adam balığın kokmuş olduğunu görünce yememiş. Garson yanına gelerek sormuş:

— Balığı niçin yemediniz. Yoksa beğenmediniz mi?

— Ne münasebet... Çok beğendim, ama bu balık uzun zamandan beri denize hasret kalmış. Ben yiyeceğime oraya atıverseniz daha iyi olacak.

★

İki arkadaş konuşuyorlar:

— Sen sır saklıyabilir misin?

— Tabiî...

— Öyleyse söyleyim. En yakın arkadaşım sensin. Biraz paraya ihtiyacım var.

— Üzülme, ben bunu hiç duymamış gibi yaparım.

BİR İRLÂNDA MASALI

DOST DEDE

ÇOK eski zamanlarda Mayo eyâletindeki dört yol ağzında bir sokak satıcısı otururdu. Tek odalı kulübesinde yalnız başına yaşardı. Odası o kadar küçüktü ki, başka bir kimseye yatacak yer yoktu. Adam kulübesinin önündeki bahçede sebze yetiştirirdi. Bahçenin tam ortasında büyük bir kiraz ağacı vardı. İlkbaharda üstü çiçeklerle donanır, yaz gelince kırmızı kırmızı meyvalar verirdi. Bahçenin toprağı da oldukça verimliydi, ama yetişen şeylerden zavallı adamcağıza bir parça olsun kalmazdı. Tavşanlarla keçiler sebzeleri, kuşlar kirazları yerdi. Bu hayvanları bir gün bahçesinden kovaladığı görülmemişti. Komşuları bazan ona acırlar:

— Sen fakir bir adamsın. Ne yiyip, ne içiyorsun? Bahçende yetiştirdiğin şeyleri hep hayvanlar yiyor. Niçin buna göz yumuyorsun, diye sorarlardı.

Adam bu soruya daima gülerek cevap verirdi.

— Benim onlardan bir şikâyetim yok, derdi. Yalnızlıktan canım sıkılıyor diye bana arkadaşlık ediyorlar. Onları nasıl bahçemden kovabilirim? Kuşların bu kadar güzel öttüğünü başka bir yerde duydunuz mu?

Civarda pazar kurulduğu günlerde, bayramlarda, düğünlerde bizim sokak satıcısı satılık mallarını bir bohçaya doldurup yola çıkardı. Gittiği köyün en kalabalık yerine gelince, bohçasını sırtından indirip yere serer, üstüne mallarını dizerdi. Çok geçmeden çocuklar, gençler etrafına toplanır, mallarına bakarlardı. Çıplak ayaklı bir delikanlı eline bir çakı alarak :

— Amca bu kaç para, diye sorardı.

— Beş lira oğlum.

Delikanlı bunu duyunca üzüntüyle başını sallıyarak çakıyı yerine bırakır:

— Bende bu paranın yarısı bile yok, derdi.

Satıcı kimseye belli etmeden çakıyı delikanlının cebine koyarken kulağına:

— Üzülme oğlum, çakı senin olsun, derdi. Ben bunu kullanmıyordum. Eminim ki senin işine yarıyacak.

Çok geçmeden bir genç kız yanına yaklaşır, beğenip seçtiği mavi bir eşarbı başına bağlıyarak:

— Ne kadar güzel bir eşarp, dedi. Bunu bana kaça verirsin?

— Kızım senin hatırın için 7,5 liraya olsun.

Kız bunu duyunca eşarbı başından çıkarıp yerine koyar, üzüntülü gözlerle başka tarafa bakardı. Satıcı gülerek:

— Kızım eşarp sana çok yakıştı. Herkese böyle yakışmıyacağı için bunu başkasına satamam, sana hediyem olsun, derdi.

Saatler ilerledikçe parasız verilen malların sayısı artardı. Satıcının hiç para kazanmadan evine döndüğü günler pek çoktu.

Adamın sokakta tek başına yürüdüğü hiç görülmemişti. Arkasından mutlaka birkaç köpek gelirdi. Bu köpekler onun peşinden evine kadar giderlerse kendilerine biraz ekmek vereceğini çok iyi bilirlerdi. Satış yapmadığı günlerde vaktini köydeki çocuklarla geçirirdi. Bu yüzden ona çocuklar «Dost Dede» diye ad takmışlardı. Dost dede onlarla oyunlar oynar, eski İrlanda masallarının en güzellerini anlatırdı. Çocuklar bunları o kadar iyi öğrenirlerdi ki, yıllar geçse bile unutmazlardı. Bir masalı bitirdiği zaman çocuklardan birinin yanağını okşıyarak:

— Evde olsun, sokakta olsun, her zaman hareketlerinize dikkat edin, derdi. Hiç beklemediğiniz bir anda kar-

şınıza ya çok iyi bir insan yahut da bir peri çıkabilir. Herkese daima nazik ve terbiyeli davranın.

Böylece yıllar birbirini kovaladı. Dost dede oldukça yaşlanmış, satacak malı kalmamıştı. Evinde yiyecek hiç bir şey yoktu. Bir gece aç karınla yatağa yatınca acayip bir rüya gördü. Karşısına sakallı bir adam çıkmıştı. Elini kapıdan dışarı çıkararak Dublin şehrine giden yolu göstermiş ve şunları söylemişti.

— Yarın sabah bu yolu tut. Uzun bir köprüye geleceksin. Orada dur. İşiteceğin şeye dikkat et.

Satıcı sabahleyin uyanınca rüyası hatırına geldi. Rüyasının doğru çıkacağına inansa bile adım atacak hali yoktu. Açlıktan dizleri titriyordu. Ertesi gece yine aç açına yatağa yattı. Yine aynı rüyayı gördü. Bu sefer:

— Bunda bir iş var, diye düşündü. Bakalım ne çıkacak?

Hiçbir şey yemeden bütün gün Dublin yolunda yürüdü. Ertesi sabah uzun bir köprüye geldi. Akşama kadar köprünün kenarında oturdu. Gelip geçen insanlara dikkatle bakıyordu, ama hiç kimse kendisine aldırış etmedi. Çok üzüntülüydü.

— Artık ömrümün sonu geldi, diye düşündü. Bari kendime kuytu bir yer bulayım da orada uyumaya çalışayım. Uyurken öldüğümü anlamam.

Köprüyü geçerken yavaş yavaş yürümeye başladı. O sırada bir evin kapısı açıldı. Bir adam kendisini çağırdı.

— Bir dakika arkadaş! Çok merak ettim, sabahtan beri köprünün üstünde ne için duruyordun? Yanından bir sürü insan geçti. Hiçbiri seninle konuşmadı. Ne kadar sabırlıymışsın.

Dost dedenin yorgunluktan cevap verecek hali yoktu. Adam bunu görünce onu evine alarak ocağın başına oturttu. Bir de güzel yemek hazırladı. Dost dede iştahla yemeğini bitirdi. Karnı doyunca biraz kuvvetlenmişti. Ev sahibi sorusunu tekrarladı.

— Köprünün üstünde ne arıyordun?

— İki gece üst üste bir rüya gördüm...

Dedenin sözlerine devam etmesine vakit kalmadan ev sahibi kahkahalarla güldü:

— Yoksa rüyana inanıp da mı buralara geldin, diyordu Zaten kılık kıyafetinden nasıl aptal bir adam olduğun meydanda. Ben de rüya görürüm, ama böyle şeylere hiç aldırış etmem. Daha dün gece rüyamda ne gördüm biliyor musun? Evimin kapısı çalındı. Sonra kendi kendine açıldı. İçeriye sakallı bir adam girdi. Batıya giden yolu göstererek «yarın sabah kalk, Mayo eyaletine git», dedi. «Orada bir dört yol ağzına geleceksin. Bahçe içinde küçük bir kulübe vardır. Bahçedeki kiraz ağacının dibini kaz. Altın bulacaksın.» Sen gelmeseydin bu rüyayı hiç hatırlamazdım. Böyle rüyalara inanması için insanın senin gibi aptal olması lâzım. Şimdi sana yedirdiğim yemeğe bile acıyorum. Bir daha sakın gözüme görüneyim deme.

Dost Dede bunun üzerine yola çıkarak tekrar kendi evine döndü. Hemen eline bir kazma alıp kiraz ağacının dibini kazmaya başladı. Çok geçmeden kazması sert bir şeye çarptı. Bu küçük bir sandıktı. İçi altın doluydu.

Dost dede o günden sonra rahata kavuştu. Parasını hayır işlerine yatırdı. Çeşmeler, yorgun yolcuların dinlenmesi için hanlar yaptırdı. Hiçbir yolcudan para almazdı. Kapıları daima misafirlere açıktı. Açları doyurur, çıplakları giydirirdi.

Masal anlattığı, öğüt verdiği çocuklar artık büyümüşlerdi. Dost dede öldükten sonra komşuları onu unutmadılar ve kulübesinin bulunduğu yere çok güzel bir heykelini diktiler.

KATMERCİ

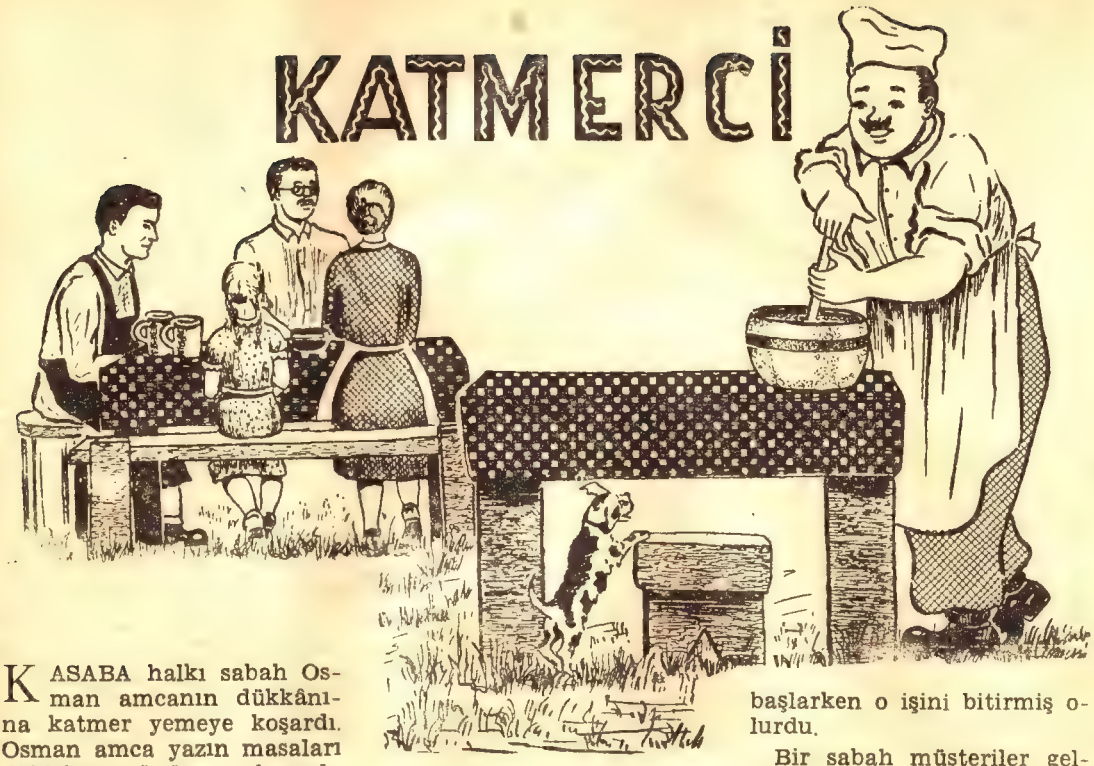

KASABA halkı sabah Osman amcanın dükkânına katmer yemeye koşardı. Osman amca yazın masaları dükkânın önüne çıkarırdı. Böylece müşteriler kahvaltı ederlerken çarşının ortasındaki küçük meydanı, fıskiyeli havuzu seyrederlerdi. Gazeteci de Osman amcanın dükkânının yanında oturur, onun müşterilerine gazete satardı. Bu yüzden Osman amcanın dükkânı kasabanın en önemli bir yeri sayılırdı.

Osman amcanın yaptığı katmerlerin tadına doyum olmazdı. Unun, yağın en iyisini kullanır, yufkaları kat kat yaparak açardı. Onun için katmerin içi tel tel kabarır, ağıza alınca dağılırdı. Katmer kuru kuruya yenmezdi. Osman amca onun yanısıra müşterilerine süt kaynatırdı. Müşterileri her sabah bardak bardak süt içmekten ve katmer yemekten gün geçtikçe şişmanlıyordu. Hepsi Osman amcayı sever, onun hatırını sormadan kahvaltıya başlamazlardı. Dükkâna girerken:

— Günaydın Osman usta, derlerdi. Bugünkü katmer nasıl?

— Ağzınıza lâyık beyim.

— Nasıl işlerin yolunda gidiyor mu?

— Allaha şükür!

Her sabah bu konuşma birkaç kere tekrarlanır, aynı sorular sorulur, katmerci de hep aynı cevapları verirdi. Müşteriler masalara oturunca Osman amca ellerini tertemiz beyaz önlüğüne siler, önceden kesip hazırladığı katmeri tabaklara koyar, sütü sıcak sıcak bardaklara doldururdu. Müşteriler önlerine konulan şeyleri yerken pek konuşmazlardı. Yalnız ara sıra:

— Hımm! Çok güzel olmuş, gibi sözler işitilirdi.

Artık siz de anladınız ya, kasabada Osman amcanın üstüne katmer yapan kimse yoktu. Sabahları gün doğmadan kalkıp hamur yoğurur, yufkaları açar, katmeri yapar, sütü kaynatır, müşteriler gittikten sonra bulaşıkları yıkar, dükkânını süpürür ve evine dönerdi. Böylece herkes henüz günün işine başlarken o işini bitirmiş olurdu.

Bir sabah müşteriler gelmeden önce Osman amca dükkânının önünde küçük bir köpek gördü. Bu, sıska, çirkin bir köpekti. Açlıktan bir deri, bir kemik kalmıştı. Adam köpeğe acıyarak bir çanağın içine biraz katmer koydu. Üstüne de birkaç kaşık süt döktü. Köpek yalanarak bunu yerken sevinçten kuyruğunu sallayıp duruyordu.

Ertesi sabah yine aynı saatte küçük köpek yeniden Osman amcanın karşısına dikildi. Bu sefer yanında iki sokak köpeği daha vardı. Bu hayvanların da uzun zamandan beri aç kalmış oldukları hallerinden belliydi. Osman amca çok iyi kalbli bir insandı. Başkalarının yaptığı gibi bu aç hayvanları «hoşt» diye kovmağa gönlü razı olmadı. O sabah bu köpeklere de katmerle süt verdi. O sırada ilk müşteriler de gelmeye başlamışlardı. Dükkânın önündeki köpeklerin yanından geçerek masalara oturdular.

Ertesi sabah müşterilerden

önce yedi köpek geldi. Bunların hepsi sokak köpeği değildi. Bir tanesinin adı Florinda idi. Bu tüylü bir süs köpeğiydi. İyi bakılmış, temiz bir hayvandı. Florindanın sahibini kasabada herkes tanırdı. Çok zengin bir kadındı. Köpeğine çok düşkündü. Arasıra zincirinden tutup onu sokaklarda gezdirirdi. Osman amca Florindayı aç sokak köpeklerinin arasında görünce şaşırdı, ama diğerlerinin yanında ona katmer vermemek olmazdı. Gerçekten verdiği katmeri Florinda bir anda yalayıp yuttu.

O sabah dükkânın devamlı müşterilerinden yalnız üç tanesi orada kahvaltı etti. Köpeklerden kimseye yer kalmamıştı. Daha doğrusu dükkânın önünde katmer yiyen bir sürü köpek görünce orada kahvaltı etmekten vaz geçiyorlar, simit alarak kahvede çay içiyorlardı.

Ertesi sabah katmer yemiyen Florinda ile beraber kasabadaki sahipli sahipsiz bütün köpekler geldiler. O gün müşterilerden hiçbiri dükkâna uğramadı. Kahvede çaylarını içerlerken:

— Her sabah böyle simit yemeye devam edersek kısa zamanda zayıflıyacağız, diye düşünüyorlardı.

Osman usta o gün hiç para kazanmamıştı. Bu birkaç gün daha böyle devam etti. Köpekler her sabah bol bol katmer yiyorlardı. Osman amca artık para kazanamadığı için kendisine yeniden yağ ve un alamamıştı.

O sabah elinde kalan en son malzeme ile katmeri yapmış, pek az kalan parasıyla biraz da süt almıştı. Müşterilerini kaçırdığı için çok üzülüyordu, ama köpekleri aç bırakmaya da kıyamıyordu. Kendi kendine:

— Yarın ne olacak, diye düşünüyordu. Zavallı hayvanlar sabahleyin burada bir lokma yiyecek bulamayınca ne yapacaklar acaba?

Bir masada oturmuş bunları düşünürken bir ses duydu :

— Hey, Florinda, sen burada ne arıyorsun?

Osman amca başını kaldırınca dükkânın önünde Florindanın sahibini gördü. Kibarca:

— Buyurun bayan, dedi. Köpeğiniz katmer yiyor.

Kadın hayret içinde başını sallıyarak:

— Bu işi bir türlü anlıyamadım, dedi. Evde biz ona istediği kadar katmer veriyoruz.

— Ama benim katmerimin tadı başkadır. Müşterilerim benim katmerim gibisini başka hiçbir yerde yemediklerini söylerler.

Kadın biraz düşündükten sonra :

— Öyleyse Florindaya hep senin katmerinden yedireyim, dedi. Sabahları bizim eve gelip katmer yapar mısın? Tabiî emeğinin karşılığını bol bol veririz.

Osman amca bunu duyunca çok sevinmişti.

— Diğer köpekleri de sizin bahçeye getirip onlara da katmer versek nasıl olur, diye sordu. Eminim ki yanında arkadaşlarını görünce köpeğinizin iştahı daha da açılacak.

Kadın bunu da kabul edince ona nasıl teşekkür edeceğini bilemedi. Köpekler için yapılacak katmerin malzemesini o verecekti.

O günden sonra Osman amcanın işleri yeniden yolunda gitmeye başladı. Sabah erkenden kalkınca eskisinin iki misli hamur yoğuruyordu. Katmeri pişirip yarısını erkenden Florindaya götürüyordu. Diğer köpekler de artık oranın yolunu öğrenmişlerdi. Daha adam gelmeden kapının önünde bekleşiyorlardı. Osman amca köpeklerle fazla vakit geçirmeden dükkânına dönüyordu. Ortada köpek kalmadığını gören müşteriler yeniden dükkâna dönmüşlerdi. Eskisi gibi her sabah orada kahvaltı ediyorlardı. Osman amcanın köpeklere yaptığı iyiliğini duymıyan kalmamıştı. Yine her sabah Osman amcayı selâmlayıp katmerin nasıl olduğunu, işlerinin nasıl gittiğini sormadan önlerindekileri yemeye başlamıyorlardı. Bu soruların arkasına bir tane daha eklenmişti.

— Osman usta, senin şu köpekler ne yapıyorlar?

— Ne yapsınlar beyim, her sabah tıka basa katmer yiyorlar.

Semra ÖZİN

İKİ FIKRACIK

I

Doktor hasta çocuğa:

— Oğlum dilini çıkar bakayım.

— Olmaz doktor amca. Siz benden büyüksünüz. Size dilimi çıkaracak olursam siz gittikten sonra annem de benim canımı çıkarır.

II

Karnesini yeni almış olan Çetin sevinçle babasının yanına koşar:

— Yaşadın baba!

— Ne var çocuğum?

— Gelecek yıl bana yeni kitap alıp boşuna bir sürü para harcamıyacaksınız. Bu yıl okuduğum dersleri yeniden okuyacakmışım.

MEŞHUR OLAN KARDEŞLERİMİZİ TANITIYORUZ:

İbrahim Ersaraç

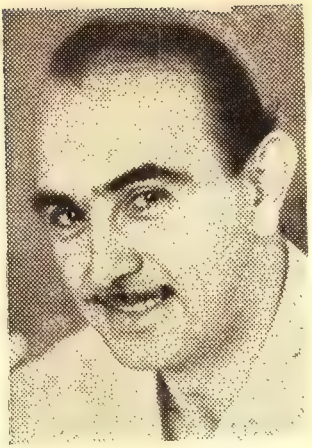

İbrahim Ersaraç

Hem ressam, hem resim öğretmeni olan İbrahim Ersaraç diyor ki: «Bütün zamanım çok sevdiğim çocuklarla geçiyor. Onlara faydalı olmak için elimden geldiği kadar çalışıyorum.»

DEDEMİN benimle oyalanmak çin çizdiği at resimlerini hiç unutamam. Ben de o güzelim top sakalını okşıyarak «haydi dedeciğim, bir tane daha çiz» diye, ısrar eder yenilerini isterdim ondan. Üşenmez çizerdi. Resme karşı ilk merakım böyle uyandı. İlkokulun birinci sınıfında en çok resim dersini sevdiğimi hatırlıyorum. Ne tatlı hâtıralarla doludur o günler. İnsan kıymetini ancak şimdi anlıyor. Hele o günlerde arkadaşlarımla eski karikatür dergilerini karıştırırken komik çizgilere kahkaha ile gülmemizi hiç unutamıyorum.

Ortaokul öğrencisi iken sokakta duvarlara yaptıklarım yetmiyormuş gibi, teneffüslerde kara tahtayı da karikatürle doldururdum. Öğretmenlerimiz kâh güler kâh kızarlardı. Çokluk Fransızca derslerinde, tahtayı silme bahanesile kalkıp arkadaşlarımın sırtlarına tebeşirle gülen başlar çizerdim. Arkadaşımız tahtaya dönünce sınıfça kahkahayı basardık. Yaramaz bir öğrenciydim herhalde...

Aradan yıllar geçti. Bir gün yolda emekliye ayrılan fransızca öğretmenime rastladım. Kendimi bir türlü tanıtamadım ona... Elinden binlerce öğrenci geçmişti. Nihayet tahtaya arkadaşlarımın sırtlarına tebeşirle resimler, karikatürler çizdiğimi söyleyince ismimle hatırladı beni. Bazı yaramazlıklar işe de yararmış meğer.

1945 yılında halk evlerinin yıldönümü münasebetile açılan resim sergisinde üç tablom satılmış, birincilik almıştım. Bu olay, resim ve karikatür üzerinde şuurlu olarak çalışma fikrini uyandırdı bende. Doğan Kardeş o zaman henüz bir yaşında idi. Çini mürekkeple çizdiğim bir karikatürümü oraya gönderdim. Arkasından ne hayaller kurdum, ne hayaller. Bir gün baktım karikatürüm basılmış. Üstüne de «İbrahim Ersaraç kardeşin güzel bir karikatürü» diye yazmışlar. Aman Allahım ne sevinç duymuştum o an! Nerede ise kanatlanıp uçacaktım.

Daha sonra çeşitli dergi ve gazetelerde karikatür ve resimlerim çıktı. 1952 de resim öğretmenliğile Kars Lisesine tayin edildim. Öğrencilerle birlikte beş yıl çalıştım. Ne sevimli ve yaramazlıkları tatlı çocuklarla tanıştım orada. 1957 de İstanbul'a nakledildim. Hemen ilk karikatürümün çıktığı Doğan Kardeş'e uğradım. Beni hatırladılar, ilgilendiler.

Şimdi günümün yarısını elinizde tuttuğunuz bu güzel derginin resim ve karikatürlerini hazırlamakla, diğer ya-

1946 yılında Doğan Kardeş'te çıkan ilk karikatürü.

— Niye ağlıyorsun oğlum?
— Babam salıncağın ipleri ince, kopar da düşersin diye beni indirdi.

rısını da - çoğu Doğan Kardeş okuyucusu olan - öğrencilerimle geçiriyorum. Böylece bütün zamanım çok sevdiğim çocuklarla geçiyor. Onlara faydalı olmak için elimden geldiği kadar çalışıyo-

★

İbrahim Ersaraç'ın Dergimiz için çizdiği yeni karikatürü.

YAZISIZ

Tarih Boyunca Haber Alma

BUGÜN Dünyada olup biten her şeyi tam vaktinde öğrenebiliyoruz. Radyo dinliyen gazete okuyan bir insan başka ülkelerde geçen olayları görmüş gibi biliyor. Eski zamanlarda başka memleketlerden çok az haber gelir ve bunlar heyecanla karşılanırdı. Bazı macera sever seyyahlar, gemiciler gezdikleri yerlerden döndükleri zaman herkesi hayrete düşüren hikâyeler anlatırlardı. Köyden köye, şehirden şehire, ülkeden ülkeye dolaşan şairler vardı. Bunlar gördükleri, işittikleri her şeyi akıllarında tutar, savaş ve kahramanlık hikâyeleri anlatırlardı. O devirlerde insanlar böyle şeylere o kadar meraklıydı ki şairlerin anlattığı olayların yıllarca önce geçmiş olması bile bunların öneminden bir şey kaybettirmezdi.

Tarihteki en eski resimli dergiler tapınaklarda ve şehir kapılarında görülebilirdi. Ama onlar bu günkü resimli dergilere hiç benzemezdi. Meydana gelen önemli şeyler halkın görüp öğrenmesi için bir taşa kazılarak görünecek bir yere asılırdı.

Eski Yunanda haber götüren ulaklar vardı. Bunlar dağ tepe koşarak haber taşırlardı. Pheidippides adında bir maraton koşucusu önemli bir haberi getirdikten sonra tıkanıp ölmüştü. Bu atlet, Yunan ordusunun bir zafer haberini getirmişti.

Orta çağda Avrupada saz şairleri haber taşırdı. Geçtikleri yerlerden ilgi çekici havadis toplayıp bunları şatolarda, pazarlarda herkese yayarlardı. Büyük şehirlerde kahveler, meyhaneler, hanlar haber merkezleriydi.

Matbaanın icadıyla her şey değişti. Tek yapraklı ve bunun yalnız bir tarafına yazı basılmış gazeteler çıkmaya başladı. Zamanla insanların haber alma, okuma arzusu çoğaldıkça birkaç sayfalık günlük gazeteler çıkmaya başladı.

Bugün haberler dünyanın bir ucundan diğer ucuna pek çabuk ulaşıyor. Gazete gitmiyen en ücra yerlerde bile bir insanın radyosu olursa yine dünyada olup biten her şeyi öğrenebilir.

GÖKTEN ÜÇ ELMA DÜŞTÜ

Masal babası Eflâtun Cem Güney'in en güzel masalları

Pek yakında

DOĞAN KARDEŞ Yayınları arasında çıkıyor !

Taşlardan Alınan Ders

Bu hikâye 1715 yılında üç Amerikalı çocuğun başından geçen bir olayı anlatıyor.

Boston şehrinin kuzeyinde üç arkadaş küçük bir gölün kenarında oturuyorlardı. Daha önce gölün serin sularında yüzmüşlerdi. O anda boş oturmaktan canları sıkılıyordu. En büyükleri olan Ben, arkadaşlarına bakarak dedi ki :

— Çocuklar, biraz balık tutalım mı, ne dersiniz?

Ethan :

— Balık tutmayı ben de seviyorum, ama gölün kenarı çok çamur, diye cevap verdi. Dizlerime kadar çamura gömülüp balık tutmak istemem. Buralarda başka balık tutacak yer de yok.

Joel de çamura gömülmüş ayaklarına bakarak:

— Hakkın var, dedi. Burada balık tutmak hoş olmaz.

Ben biraz düşündükten sonra :

— Her şeyin çaresi bulunur, dedi. Balık tutarken kuru bir yerde durmak istiyorsunuz, değil mi? Öyleyse kendimize böyle bir yer hazırlıyalım.

İki çocuk bir ağızdan:

— Ne yapalım, diye sordular.

Karşılarında yeni bir ev yapılıyordu. Evin yanında bir küme taş yığılıydı. Ben:

— Bakın, şurada ne kadar çok taş var, dedi.

— Evet, evi taştan yapıyorlar.

— İşçiler bu saatten sonra çalışmazlar. Onlar gidince o taşlardan birkaç tane alıp şuraya güzel bir rıhtım yaparız.

Joel, Ben'in bu fikrini beğenmemişti.

— Böyle bir şeyi yapmamıza izin verirler mi sanıyorsun, dedi.

— Pek de kızacaklarını sanmıyorum. Küçük bir rıhtım yapmak için fazla taş gitmez. Üstelik biz bu rıhtımı alıp götürecek değiliz ya! Bir gün onlara da lâzım olur.

Ethan :

— Hakkın var Ben, dedi.

Joel sesini çıkarmadı. Ben de yapıdan birkaç taş almalarının doğru bir şey olup olmıyacağını düşünüyordu, ama işçiler evlerine dönerlerken kararını vermişti. Arkadaşlarına :

— Şimdi evlerimize gidip yemek yiyelim, dedi. Hava iyice kararınca burada buluşuruz. Bakalım rıhtımı ne kadar zamanda yapabileceğiz?

Böylece üç arkadaş evlerine döndüler.

Hava kararınca gölün başına ilk dönen Ben oldu. Taşların üstüne oturup arkadaşlarını beklemeye başladı. Ethan ile Joel o kadar yavaş geldiler ki, birden bire ortaya çıkmaları Ben'i korkuttu. Ben ansızın yerinden fırlayınca Ethan ile Joel de ondan korktu. Birbirlerini tanıyınca gülmeye başladılar. Ben :

— Sizi gece bekçisi zannetmiştim, dedi. Haydi, işe başlıyalım. Etrafta kimsecikler yok.

Çocuklar büyük bir hevesle işe giriştiler. Ümit ettiklerinden daha çok taş gitmişti,

ama rıhtım sağlam olmuştu. Ağır taşları kaldırmaktan üçü de yorgun düşmüştü. Ben :

— Artık havalar serinledi, dedi. Yarın gölde yüzmekten vazgeçelim. Onun yerine bir kaç balık tutarız.

O gece Ben yatağına yatınca uzun zaman uyuyamadı. Taşları almalarına işçiler kızacak mı diye merak ediyordu. Kendi kendine :

— İnşallah ses çıkarmazlar, diyordu.

Ertesi sabah üç arkadaş erkenden buluştular. Hemen oltalarını alıp gölün yolunu tuttular. İşçiler henüz gelmemişlerdi. Bu fırsattan faydalanarak oltalarını suya attılar. Biraz sonra Ben :

— Yakaladım, diye bağırdı.

Bu söz ağzından çıkar çıkmaz arkasından birisi belirdi. Ustabaşı elini çocuğun omuzuna koyarak :

— Bana bak, dedi. Burayı siz mi yaptınız?

Ben suçlu suçlu önüne bakarak:

— Evet, amca, diye mırıldandı.

— Demek bunun için taşları çaldınız. Babanı tanırım. Acaba Josiah Franklin bunu duyarsa bir daha oğluyla öğünebilir mi? Görüyorum ki sen hiç babana benzemiyorsun.

Ben bunları duyunca çok üzüldü.

— Taşları aldığımıza iyi etmedik, dedi. Bu fikri ben ortaya atmıştım, ama şimdi pişman oldum. Affedersiniz.

— Pekalâ. Yalnız aldığınız her taşı yerine koymalısınız. Hemen oltalarınızı toplayın ve işe başlayın.

Çocuklar böylece rıhtıma koydukları bütün taşları yerine taşıdılar. Bu iş onlara gece yaptıklarından çok daha zor gelmişti. Artık canları balık tutmak istemiyordu. Ben bile tuttuğu balığı yeniden göle atmıştı.

Ethan, arkadaşı Joel'e :

— Bizde de kabahat var, dedi. Ben ne dediyse kabul ettik. Bizim de kafamızı işletip yaptığımız şeyin doğru olmadığını anlamamız gerekirdi.

Joel :

— Düşüncesizliğimizin cezasını çektik, diye mırıldandı.

Ben :

— Bugün iyi bir ders aldık, dedi.

Arkadaşları onun ne demek istediğini anlamışlardı. İlk bakışta kıymetsiz bile görünse insanın kendisine ait olmıyan bir şeyi alması hırsızlıktı.

Küçük Ben büyüyünce vatansever bir devlet adamı oldu. Birçok faydalı şeyler icat etti. Benjamin Franklin adı tarihe geçti. Bu kadar büyük bir adam olmasına rağmen Ben, o gölün kıyısında çocukken başından geçen bu olayı ve ondan aldığı dersi hiç unutmadı.

27 MAYISTA KÖŞEBAŞLARI

Ellerin dert görmesin askerim,
Her tuttuğun altın olsun dilerim.
Ne kavga kaldı, ne korku,
Özgürlüğe erişti ellerim.

Bak mayısların en güzelidir esen,
Ağlamaların bile bir tadı varmış meğer.
Şimdi her köşebaşlarında şenlik şenlik
Dalgalanır al bayrak olmuş evler.

Hep özgürken güzelsiniz köşebaşları,
Ne çemberleriniz, ne devleriniz var şimdi.
Evlerimiz mutlu, çocuklarımız tertemiz,
Şükür tutsaklığımız uzun sürmedi.

Ruşen HAKKI

UZAYIP KISALAN GÖLGELER

BİR ormanda yaşıyan küçük bir sincap vardı. Bir sabah erkenden uyandı. Güneş yeni doğuyordu. Küçük sincap esneyerek etrafına bakındı.

— Ne kadar güzel bir sabah, diye söylendi. Ormanda bir yürüyüşe çıksam.

Ağaçların arasındaki bir patikadan gitmeye başladı. Upuzun gölgesi önüne düşüyordu. Buna bakarak kendisini de öyle uzun boylu sandı. Neşeyle :

— Bacaklarım ne kadar uzunmuş, dedi. Ne güzel bir kuyruğum var. Kulaklarım da upuzun. Her halde bu ormanda benim kadar büyük, benim gibi güzel bir hayvan yoktur. Ben tilkiden bile daha büyüğüm.

Sincabın bu gevezeliği orada uyuyan tilkiyi uyandırdı.

— Şuna da bakın, diye bağırdı. Benden büyük olduğunu söylüyor. Gel bakayım buraya.

Sincap tilkinin kendisinden çok büyük olduğunu görür görmez korkusundan bir ağacın üstüne çıktı. Tilki gittikten sonra yere inip yoluna devam etti. Uzun gölgesi yine önüne düşüyordu. Kendi kendine:

— O tilki çok büyüktü, ama ben de hiç olmazsa bir ayı kadar varım, dedi.

Oralarda bir yerde oturan ayı bunu duymasın mı? Hemen yerinden kalkıp sincabın karşısına dikildi. Ayının o kadar büyük olduğunu gören sincap korkusundan kaçacak delik aradı. Ama ayı oradan uzaklaşınca korkusu da geçti. Bu sefer de:

— Hiç değilse kurt benden küçüktür, diye söylene söylene yürümeye başladı. Kurt bunu duyar da yerinde durur mu hiç? Az kalsın küçük sincabı parça parça edecekti. Sincap ağlıyarak kurdun önünden kaçarken artık eskisi gibi kendisinin ormanın en büyük hayvanı olduğunu düşünüyordu. O sırada gözüne pek kısa görünen göl-

Akıllı Köpek

BOBİ küçük bir köpektir, ama çok akıllıdır. Sahibinin hoşuna gidecek şeyler yapmasını çok sever. Her sabah sokak kapısının önünde gazetecinin gelmesini bekler. Gazeteci de köpeği iyi tanır, marifetlerini bilir. Onun için her sabah gazeteyi köpeğe verir. Bobi de gazeteyi ağzına alıp sahibine götürür.

Bobi bir sabah yine gazetecinin gelmesini bekliyordu. O gün adam çok geç kalmıştı. Akıllı köpek :

— Bunda bir iş var, diye düşündü. Dükkâna bir bakayım.

Evden çıkıp doğruca dükkâna gitti. Dükkân henüz açılmamıştı. Oysa ki o saatte çoktan açılmış olması gerekirdi. Gazeteci dükânda yatardı. Bobi :

— Adam daha uyuyor galiba, diye düşündü.

Gazeteciyi uyandırmak için kapıda havlamıya başladı. Bir taraftan da ayağıyla kapıya vuruyordu. Birkaç dakika sonra kapı açıldı. Gazeteci daha pijamasını bile çıkarmamıştı. Köpeği okşıyarak :

— Aferin sana Bobi, dedi. Çalar saatim bozuldu. Onun için bu sabah uyuya kalmışım. Sen havlamasaydın bir türlü uyanamıyacaktım... Görüyor musun gazete paketini kapının önüne bırakmışlar. Hemen üstümü değişip şu gazeteleri dağıtayım.

Bobi bir şey söylemek istermiş gibi adamın yüzüne bakıp havladı. Adam gülerek:

— Anladım, anladım, diye söylendi. Sizin gazeteyi istiyorsun değil mi? Haydi al götür. Beni bir işten kurtardın.

Bobi gazeteyi buruşturmadan eve götürdü. Sahibi de onun bu marifetini karşılıksız bırakmadı. Tam sevdiği gibi birkaç kemik verdi.

---

gesine bakıyor:

— Ben yanılmışım, diyordu. Hiç de büyük bir hayvan değilmişim. Gölgem çok ufak. Belki fare bile benden büyüktür.

Sincabın ağlamasını duyan bir baykuş merakla sordu:

— Niçin ağlıyorsun?

Sincap o sabah başına gelenleri anlattı.

— Galiba bu ormanın en küçük hayvanı benim:

Baykuş alaylı bir sesle:

— Ormanda belki senden daha küçük hayvanlar da yaşamaktadır, dedi. Ama benim bildiğim bir şey varsa, bu ormanda senden daha küçük hayvanlar da yaşamaktadır, dedi. Bugün şunu da çok iyi anladım ki, bu ormanda senden daha aptal bir hayvan yoktur... Sabahleyin en vahşi hayvanlarla boy ölçüşmeye kalkmışsın. Şimdi de bir fareden bile küçük olduğunu söyliyerek ağlıyorsun.

Sincap şaşkın şaşkın:

— Ama sabahleyin gerçekten ben daha büyüktüm, dedi. Gölgem upuzundu. Şimdi ufacık kaldı.

Baykuş gülmiye başladı.

— Vah zavallı sincap, dedi. Demek sen boyunu gölgene bakarak ölçüyorsun. Günün her saatinde gölgelerin boyunun değiştiğini bilmiyorsun anlaşılan. Dur ben sana anlatayım. Sabah gölgeler çok uzun olur. Öğleye doğru kısalırlar ve akşama yeniden uzarlar. Bu akşam unutma da gölgene bak, uzamış olduğunu göreceksin. Böyle şeylerle boş yere kendini üzme. Bir sincap olarak boyun normal sayılır. Buna memnun olmalısın.

Artık sincabın üzüntüsü geçmişti. Sevinçle oradan uzaklaştı.

BİLMECE BULMACA...

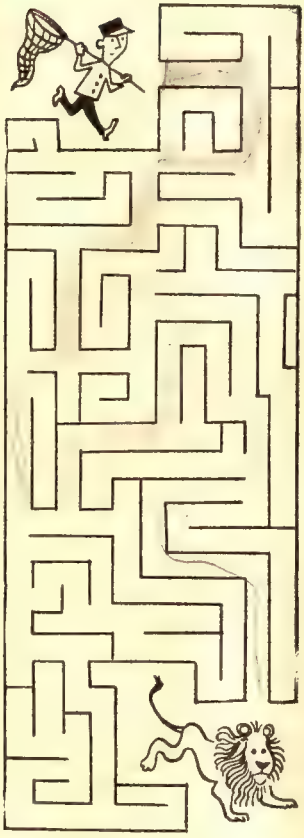

Avcının aslanı yakalamasına yardım eder misiniz? Acaba hangi yoldan gidecek?

Bu resimde anne, baba, çocuk köpeklerini de yanlarına almışlar, gezmeye gidiyorlar. Yalnız hepsinin yüzünde bir eksiklik var. Meselâ annenin burnu yok. Diğerlerinin yüzünde de eksik olan şeyleri bulduktan sonra elinize bir kalem alarak bunları tamamlıyabilir misiniz?

★

BİR İP PARÇASIYLA...

Bir arkadaşınıza şu işin içinden çıkmasını söyleyin. Bakalım akıl edip bir şey yapabilecek mi?

Bir metre uzunluğunda bir ip alıp bunun ortasından bir düğüm atın. Bunun bir ucunu arkadaşınızın bileğine, öteki ucunu da ayakkabısının bağına bağlayın. Bundan arkadaşınıza ipin iki ucunu çözmeden yalnız ortadaki düğümü çözmesini söyleyin. Çocuk mutlaka elini kolunu oynatacak ama herhalde ortadaki düğümü çözmek için ayakkabısını ayağından çıkarmayı akıl edemiyecektir. İpin iki ucunu çözmeden düğüm gevşetilerek ayakkabı bunun içinden geçirilirse düğüm kolayca çözülür.

★

Doğan Kardeşi seviyorsan
ona abone ol
abone bul

BİLMECELER

- **Tersine çevrilince değeri 1,5 misli artan şey nedir?**
  Cevap: 6 rakamı.
- **Bir odadan dışarıya iki ayaklı çıkıp altı ayaklı girilir mi?**
  Cevap: Evet. Bir sandalye ile girilirse böyle olur.
- **Hangi yarışta yerde bir adım bile atılmaz?**
  Cevap: Yüzme yarışında.

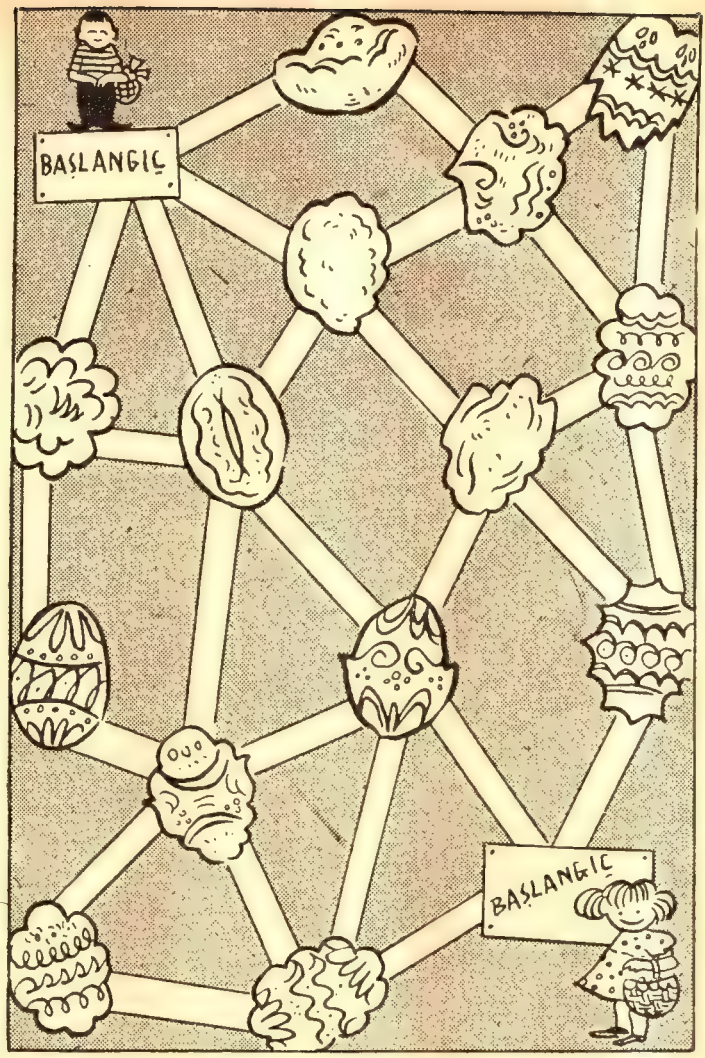

ŞEKER TOPLAMA OYUNU

Bu resimdeki kızla oğlan şeker toplama oyununa başlıyorlar. Siz de bu oyundan oynamak isterseniz aynı resmi büyüterek bir kartona yapınız. Sonra resimde görülen yuvarlakların üstüne birer şeker veya çikolata koyunuz.

Bu oyunu yalnız iki kişi oynayabilir. Her oyuncu eline bir düğme veya bir para alarak «başlangıç» yazılı yere koyar. Sonra sırayla bunları düz çizgiler boyunca oynatırlar. Oyuna ilk başlıyan oyuncu, düğmesini «başlangıç»tan hareket ettirerek tek bir çizgiyi geçirir ve bir şekerin üstüne getirir. Artık bu şeker onun olmuştur. Ondan sonra arkadaşı aynı şeyi yapar. O da bir şeker alır. Bu hep böyle devam eder. Şekerler azalınca oyuncuların dikkat edecekleri şey düğmeleri şeker bulunan yerlere doğru yürütmeye çalışmaktır. Çünkü düğmeyi bir seferde ancak bir çizgi boyunca ilerletebilirler. Böylece şekerler azaldıkça oyun eğlenceli bir hal alacaktır.

Oyun bütün şekerler toplanıncaya kadar devam eder. Sonunda her iki oyuncu da topladıkları şekerleri sayarlar. Kim daha çok almışsa oyunu o kazanır.

ÇAM KOZALAĞINDAN KUŞ

Bir çam kozalağı bulduktan sonra biraz da plâstik alarak işe başlayın. Kozalak kuşun gövdesi olacak. Başını plâstikten yaparak kozalağın üstüne oturtun. Göz yerine

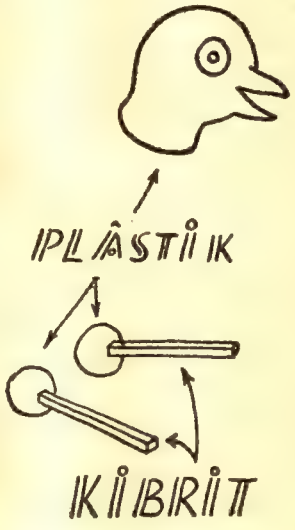

ya başka renkte bir plâstik yahut boncuk koyun. İki kibritin ucuna biraz plâstik koyarak bunları gövdenin altı-

na ekleyin. Bunlar da kuşun bacakları olacak. Bakalım anneniz bu bibloyu beğenecek mi ?

HAYVAN DOSTLARI

Piraye Erkan

Sabri Özaydın

İbrahim Özdilek

Fahriye Uyanık

Nilgün Şensöz

İsmet Kestaneci

Ayşe Altan

Emin Boğazkesen

Sevil Baygün

Gülay Çakıroğlu

Fuat Esen

Tunç Aladağ

Can Özle

Jedia Gökbayır

Ümit Necef

Mahmut Gencel

Cem Dinç

Gülşen Benli

Cengiz Acırel

Sefa Şungun

Halit Sungun

Mustafa Dorsay

UÇ UÇ BÖCECİK

— Başı 10. sahifede —

ısmarlayıp getirtirler. Şehir içinde evinin yanında küçük bir bahçesi olan, burada çiçek ve sebze yetiştirmeye çalışan bir kimseye bir kutu hanım böceği kâfi gelir. Tabiî büyük bahçeleri olanlar daha çok böcek getirtirler.

Hanım böceklerine «uç, evine dön» demeseniz bile onlar nasıl olsa bir gün uçup gidecektir. Sonbahar gelince bu böceklerin milyonlarcası toplanır, kuzeye göç ederler. Soğuk, karlı bir yer bulunca beş ay sürecek uzun bir kış uykusuna yatarlar. Bu sırada hanım böceği ticareti yapan müesseseler bu böcekleri toplatmak için adamlar tutarlar. Bu adamlara büyük torbalar verilir. Gün doğduktan sonra öğleye kadar böcekler aranır, toplanır ve torbalara doldurulur. Kışın böcekler ölü gibi hareketsizdir. Toplanan böcekler büyük bir soğuk hava deposuna konur. Daha sonra kafesli kutulara yerleştirilerek müşterilere gönderilir.

Evinin bahçesinde çiçek ve sebze yetiştiren meraklılar hanım böceklerini buz dolabına sığacak kadar küçük kutular içinde satın alırlar. Kullanma zamanı gelince bahçe sahibi bu kutudan bir avuç böcek alıp bitkilerinin arasına serper.

Hanım böceği bahçenin sıcak havasında çabucak uyanır. Karnı çok acıkmıştır. Hemen bahçedeki zararlı böcekleri, kurtçukları avlamaya başlar.

Bundan sonra bahçenizde bir hanım böceği görecek olursanız onu yavaşça elinize alıp bir bitkinin üstüne koyun. Bu böceğin hoşuna gidecektir. İsterseniz ona şu sözleri de söyliyebilirsiniz :

Hanım böceği, uç uç böcecik,
Kışın gidersin uzaklara,
karlı diyarlara,
Bahar gelince yine dönersin
buralara.

.... Kardeşlerimizin Köşesi ....

27 MAYIS SABAHI

Her sabah kalkar kalkmaz ablamın ilk işi radyoyu açmak olur. O gün yine radyoyu açtı. Günlerden beri duymağa alıştığımız o çirkin sözler yerine, şimdi gür bir asker sesi millete hitap ediyordu : «Güvendiğiniz Türk Silâhlı Kuvvetleri bugün saat 3 den itibaren bütün memlekette idareyi ele aldı.» Bundan sonra millî marşlar çalınmağa başladı. Annem sevinçten ağlıyarak babamı uyandırmağa gitti. O gün heyecanlı saatler yaşadık.

Süleyman TANCAN

HÜRRİYET MARŞI

Bindokuzyüz altmışın Mayıs yirmiyedisi
Hürriyet müjdesini verdi radyonun sesi.
Diktatörlüğü yıktı gençlikle şanlı ordu
Üstümüzden sis kalktı, fırtınalar duruldu.
Can geldi sesimize
Hürüz, ne mutlu bize!...

Müberra İmral ÜNAL

KANARYA

Küçük bir kanaryam var
Mini mini gagası
Sarı sarı tüyleri,
Cık, cık, cık öter
Durmadan şarkı söyler.

Nazan SEZGİN

DEĞİRMEN

Sular gelir yukardan
Döner döner değirmen.
Buğday alır,
Un verir.

Barış PAKSOY

«KİM BİLİYOR» UN CEVAPLARI

1 — Kurbağanın.

2 — 20 kere.

3 — 7000 tane kadar irili ufaklı ada vardır.

4 — Duyulur. Karada deprem olunca çoğu zaman bunun yakınındaki deniz de öyle şiddetli çalkanır ki böyle anlarda gemiciler için karadakinden daha fazla tehlike vardır.

5 — Atlas Okyanusuyla Büyük Okyanus Panama berzahında birbirine çok yaklaşır. Panama berzahı düz değil, çok kıvrıntılıdır. Bu kıvrıntılar dolayısiyle bazı yerlerde karanın doğusuna Büyük Okyanus, batısına Atlas Okyanusu düşer. Bu durumda Büyük Okyanus Atlas Okyanusunun doğusundaymış gibi görünür.

6 — Maymunlar sudan korktuğu için bunların da insanlar gibi yüzme öğretilmeden suya atılırlarsa yüzemiyecekleri sanılır. Oysa ki maymunlar kendiliklerinden çok iyi yüzerler. Bilginler maymunların yüzme öğretilmeden içgüdüleriyle yüzdüklerini söylemektedirler.

7 — Kuşların içinde yalnız devekuşunun derisi kullanılır. Devekuşu derisi pembemsi renktedir. Bundan çanta ve para çantası yapılır.

8 — Vücudumuzun şeker deposu karaciğerdir. Önce şekeri glikojene çevirerek hücrelerine depo eder. Vücudun diğer hücrelerine enerji vermek için şekere ihtiyaç olunca glikojeni yeniden glikoz yani şeker haline çevirir. Bu glokoz kana karışarak hücrelere kadar gider.

Çocuk Felci

SABAHIN erken saatinde kapının zili acı acı çalındı. Gidip açtım. Orta yaşlı bir adam telâşla:

— Aman doktor bey, dedi, bize kadar bir zahmet edin, kızımın ayakları birdenbire tutmamaya başladı.

— Bir dakika müsaade edin, şimdi gelir bakarım, dedim. Acele giyinerek hastanın evine gittim. Yavruyu muayene ettim, doğrusunu isterseniz çok üzüldüm, kendimi güçlükle misafir odasındaki bir koltuğun üstüne attım, telâşlı, telâşlı yüzüme bakan, anne ve babasına:

— Kardeşlerini, arkadaşlarını hastanın yanına sokmayınız, onu derhal hastahaneye kaldırınız, dedim.

Babası; ne de olsa erkek, soğukkanlı:

— Birkaç gündür bulantı ve ateşten başka birşeyi yoktu. Sabaha yakın birdenbire ayağının tutulduğunu gördük, belki kramptır dedik, geçmedi, gazeteler yazıp duruyor, sakın çocuk felci olmasın doktor?

Göz ve başımla tasdik ettim:

— Evet.. Ne yazık ki bu bir çocuk felci. Aşı yaptırmamış mıydınız?

— Hayır, öyle ise hemen hastahaneye kaldıralım.

★

Bir hafta sonra, Selçuk, Binnur, Aykut'u bizim evde karşımda görünce, şaşırdım, hastalandılar mı diye merak ettim:

— Hayrola çocuklar, burada işiniz ne? diye sordum.

Üzgün üzgün yanıma sokuldular, arkadaşlarının hastalığına canlarının sıkıldığını, hastahaneye gitmekte bir mahzur olup olmadığını sormaya geldiklerini söylediler.

— Şimdilik gidemezsiniz, dedim.

— Neden doktor amca?

— Çocuk felci bulaşıcı bir hastalıktır da ondan. Birleşik Amerikada çocuk felci hastalığı başlangıcından itibaren iki hafta herkesten uzak tutulur. Daha arkadaşınız bir haftadır hastahanede, bu müddeti geçiren çocuklar bulaştırmazlar ama, sağlam veya sağlam gibi görünen (Portör) mikrop taşıyıcı bazı kişiler, her zaman için tehlikelidir.

Bu defa Aykut:

— Bu ne biçim hastalık böyle, insanı birden kötürüm yapıyor? dedi.

— Çocuk felci virüs cinsi minnacık bir mikroptur, gözle, hattâ adi mikroskoplarla görülmez, abdeste, pislik ve lâğım sularında bulunur. Bu yüzden, yaz mevsiminde lâğımların aktığı, deniz ve derelerde yıkanmamak lâzımdır.

— Peki hastalık nasıl başlar?

— Birdenbire hiçbir şey yokken. Hele körpe çocuklarda bulantı, kusma, ateş sürgünle başlar ve mikrobun omur iliğe oturmasiyle önce bir ayak, daha sonra öbürü tutmaz olur. Büyüklerde de görülür. Meselâ Birleşik Amerikanın eski cumhurbaşkanlarından Roosewelt 35 yaşında çocuk felcine yakalanmış, ayakları tutmaz olmuş, kötürüm kalmıştır.

— Peki, bu hastalığın tedavisi yok mu?

— Hastalığa yakalandıktan sonra biraz güç. Tutulmamak için yaz aylarından önce ilk baharda aşısını olmak lâzımdır. Bilirsiniz, eskiden de söylediğim gibi aşılar, bazı bulaşıcı hastalıklara karşı en iyi silâhlarımızdır. Bazı çocuklar aşıdan umacı gibi korkarlar. Bu yüzden hastalanırlar, günlerce, aylarca yatağa düşerler, bazan da sakat kalırlar. Hiç akıllı bir çocuk kendisini birçok hastalıklara karşı koruyacak olan aşılardan korkar mı?

Dr. Kâmran ŞENEL

AVCI DAYININ MACERALARI

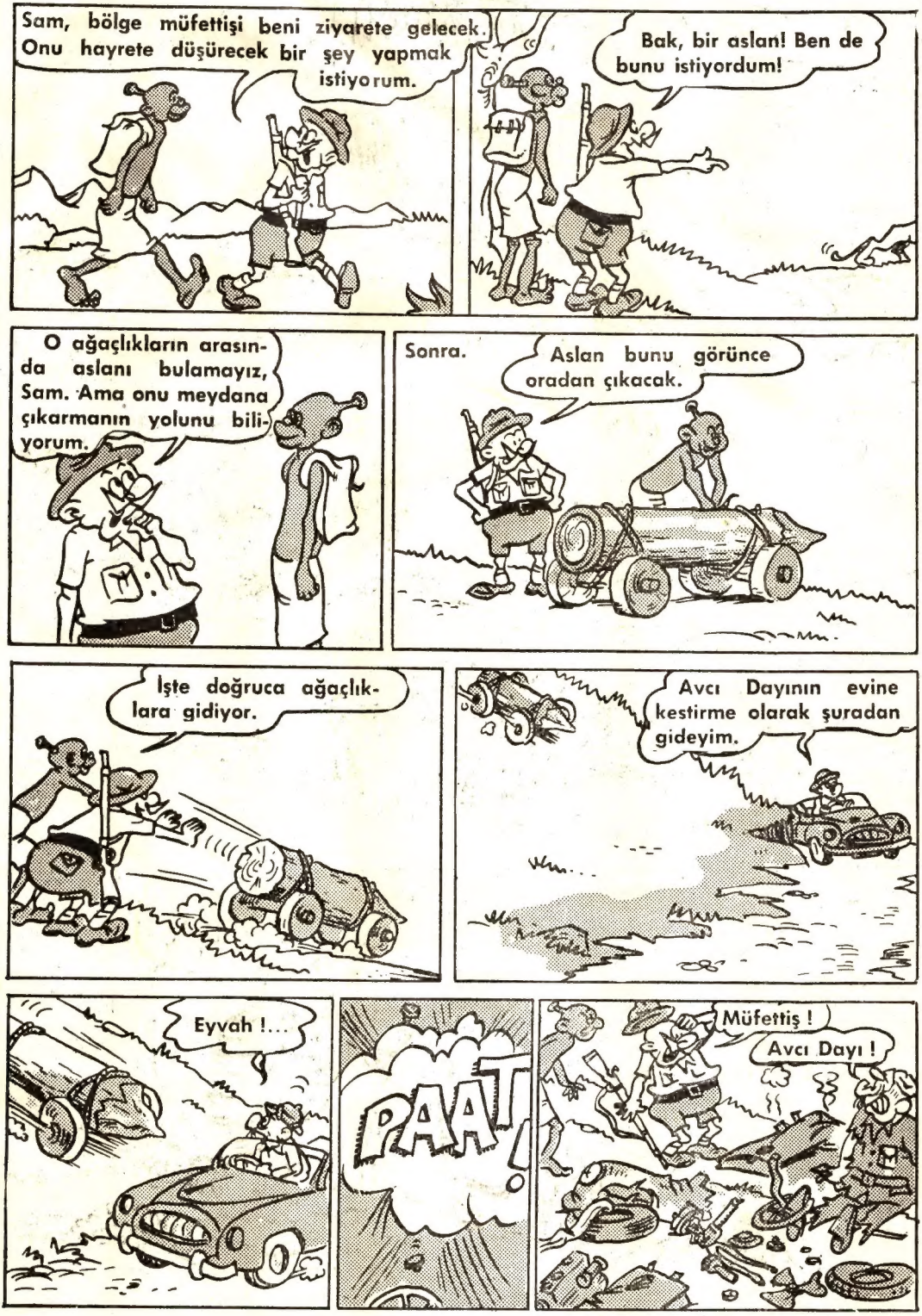

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.